

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

Ett rasifierat samhälle

En kvalitativ studie om individer med utländsk bakgrund och deras
upplevelser av rasifiering

Daniel Maruf & Eva Andrea Alagic

Kandidatuppsats (SOPB63)

VT23 Termin 6

Handledare: David Hoff

Abstract

Authors: Daniel Maruf & Eva Andrea Alagic

Title: A Racialized Society - A Qualitative Study of Individuals with Foreign Background and Their Experiences of Racialization

Supervisor: David Hoff

Assessor: Carina Gallo

There is a widely regarded issue in Sweden, where its residents are categorized based on both their racial- and foreign affiliation, which may contribute to an individual's social exclusion from society. The categorization is based on a social construction with two opposite poles, “swedes” and “non-swedes”, which causes concern for individuals with foreign background as they become victims of social exclusion based upon their appearance. This study aims to investigate how people discuss race and are categorized based on appearance and characteristics, using the concepts of race and racialization. The study uses a qualitative method and semi-structured interviews to analyze experiences of racialization amongst the individuals with foreign background. The results show that individuals are categorized based on the fact that their phenotypical features and characteristics are given social meaning, which implies that they are deviant from Swedish society. Furthermore, the results show that respondents did not talk about race when they were younger, because they were protected from the reality by their parents and because they lived in an immigrant dense area. It was when they enrolled in upper secondary school that they encountered racial thinking. Additionally, the respondents stated that they ended up in an “in betweenness”, where their belonging does not correspond to how others see them. In order to become part of Swedish society, the respondents needed to work twice as hard.

Keywords: *race, racialization, “in-betweenness”, individuals with foreign background, “swedes”, “non-swedes”.*

Förord

Detta arbete är framtaget för en kandidatuppsats från Socionomprogrammet vid Lunds universitet. Arbetet är inspirerat ur egna erfarenheter och upplevelser av rasifiering, men där det framkommer att rasifiering har drabbat oss i olika utsträckning och där vi har handskats med det på olika sätt. Av den anledningen vill vi utföra en studie som vidare undersöker rasifiering i samhället.

Vi, författarna bakom studien, vill tacka alla som varit involverade under studiens upprättande. Ett stort tack till alla respondenter som ställt upp på intervjuer och delat med sig av sina värdefulla erfarenheter och upplevelser. Vi vill även specifikt tacka "gatekeepern" som möjliggjorde att kontakt kunde upprättas med respondenterna.

Slutligen vill vi även rikta ett tack till familj och vänner som har stöttat oss under processen att skriva arbetet samt under utbildningens gång.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	6
1.1 Problemformulering.....	6
1.2 Syfte.....	8
1.3 Frågeställningar.....	8
1.4 Arbetsfördelning.....	8
2. Tidigare forskning.....	9
2.1 Oviljan att tala om ras och en befintlig fördelning.....	10
2.2 Ett vi och dem - två motpoler.....	12
2.3 Att bli rasifierad och konsekvenserna som medföljer.....	13
2.4 Ett mellanförskap.....	17
3. Teoretiska utgångspunkter.....	18
3.1 Kritisk rasteori och rasbegreppet.....	18
3.2 Rasifiering - socialkonstruktivistiskt perspektiv.....	19
4. Metodologiska överväganden.....	21
4.1 Metod.....	21
4.2 Urval.....	21
4.3 Intervjuer.....	22
4.4 Analys av empiriskt material.....	24
4.5 Tillförlitlighet.....	26
4.5.1 Trovärdighet.....	26
4.5.2 Överförbarhet.....	27
4.5.3 Pålitlighet.....	27
4.5.4 Möjlighet att styrka och konfirmera.....	28
4.6 Etiska överväganden.....	29
5. Resultat och Analys.....	31
5.1 Att tala om ras.....	32

5.2 Innebörden av att vara ”svensk”.....	34
5.2.1 De visuella och verbala markörerna.....	34
5.2.2 Tillhörighet är komplext.....	37
5.3 Upplevelser av rasifiering.....	38
5.4 Mellanförskap.....	40
6. Avslutande diskussion.....	43
7. Referenslista.....	46
8. Bilagor.....	49
8.1 Intervjuguide.....	49

1. Inledning

1.1 Problemformulering

Studier har visat att individer ofta kategoriseras baserat på rastillhörighet, utländsk bakgrund och ”utländskt” utseende, vilket kan leda till exkludering från samhället (Arbouz 2017; Hübinette et. al. 2012; Törngren 2020; Osman et al. 2020). Kategoriseringen baseras på konstruktionen av två motpoler, ”svensk” och ”icke-svensk”, som kan skapa problematik för individer med utländsk bakgrund. Med individer med utländsk bakgrund åsyftas de individer som har föräldrar som är utrikesfödda (DS 1999:48). Vidare belyser studier att konstruktionen utesluter individer med utländsk bakgrund som betraktar sig som ”svenska”, men där deras tillhörighet till Sverige ifrågasätts av resten av samhället (Törngren 2020). Detta kan sedermera leda till att individer med utländsk bakgrund blir exkluderade från samhället och att de drabbas av identitetskriser.

Användning av rasbegreppet har undvikits genom åren på grund av associationen till den tidigare fördelningen av ”vita” och ”svarta”. Rasbegreppet, i studiens bemärkelse, utgår från kritisk rasteori och beskriver ras som ett socialt konstruerat fenomen snarare än biologiskt skapat (Lopéz 1994). Att tala om ras väcker starka känslor i dagens Sverige då det anses bidra till återupplivandet av den urtida rasismen som man inte vill ska prägla samhället igen (de los Reyes & Molina 2002). Att undgå användningen av rasbegreppet har resulterat i att det har uppkommit svårigheter med att åtgärda samhällsproblem som vardagsrasism, segregation och diskriminering (ibid.).

I Sverige är innebörden av att vara ”svensk” fortfarande starkt förknippad med karaktäristiska vit hud, blondt hår och blåa ögon (Arbouz 2017). Denna uppfattning grundar sig i att Sverige än idag håller sig till den kulturellt protestantiska bakgrunden och den övergripande samhällsnorm om vilka som är ”svenskar” (ibid.). Kategoriseringen av vem som är ”svensk” eller inte kan förklaras av den hegemoniska samhällsdiskursen där individer kodas olika egenskaper på specifika sätt och där de individer som inte stämmer överens med det ”svenska” osynliggörs och marginaliseras (Arbouz 2017).

Konstruktionerna som äger rum i samhället grundar sig ur det historiska fenomenet rasifiering. Begreppet rasifiering syftar till den process där individer tillför social mening till fenotypiska utseendedrag och kategoriserar samt klassificerar människor baserat på det (Miles 1989). Rasifiering påverkar samhällets värderingar och därmed påverkas individers möjligheter att utöva sina rättigheter baserat på skillnader och likheter i tillhörighet i förhållande till landet de bor i (Dahlstedt & Vesterberg 2016). För att individerna ska inkluderas krävs det att de lever upp till de värderingar som råder i samhället (Dahlstedt & Vesterberg 2016). Rådande värderingar i Sverige öppnar upp möjligheten för människor att kunna ta del av samhället, men endast om de uppfyller befintliga värderingar, regler, normer och skyldigheter. Samtidigt ställs det särskilt höga krav på de individer som invandrat, på att behöva anpassa sig till redan befintliga normer och värderingar (ibid.).

Att klassas som "svensk" eller "icke-svensk" är inte lika enformigt som det beskrivs att vara (Törngren 2020). Den inbäddade rasifieringen som förekommer i Sverige leder till att två motpoler skapas; "svensk" och "icke-svensk" (Mattsson 2005 ; Dahlstedt & Vesterberg 2016). Konstruktionen av motpolerna kan leda till att individer med utländsk bakgrund utsätts för diskriminering. Vidare talar konstruktionen även om att individerna bör tillhöra en motpol. Detta utesluter människor som befinner sig mellan polerna, som beskriver sig som "mixed", eller som känner tillhörighet till en annan etnisk kultur. Även om individer med utländsk bakgrund har en rörlig identitet rasifieras de av andra i samhället genom att en andel fortfarande är fixerade vid idén om rastillhörighet, där individer tillhör antingen det ena eller det andra (Törngren 2020). Därav hindras utvidgandet uteslutningen av vad det innebär att vara "svensk" (ibid.).

Mot bakgrund av denna problematik tar den här studien vid för att belysa respondenternas upplevelser av rasbegreppet och rasifiering. Detta för att belysa hur problemet med rasifiering kan påverka möjligheter till social inkludering i samhället, men även för att utvidga innebörden av vad det innebär att vara "svensk". Det innebär att det krävs fler diskussioner om rasifiering för att uppmärksamma problemet med kategorisering av individer baserat på deras rastillhörighet, utländsk bakgrund och "utländskt" utseende (de los Reyes & Molina 2002; Hübinette et.al 2012; Arbouz 2017).

Det är viktigt att understryka att det förekommer olika påföljder orsakade av rasifiering. Bland annat har det uppmärksammats hur social exkludering kan påverka individers möjligheter på arbetsmarknaden (Hammarstedt 2019). Detta eftersom det föreligger ett samband mellan tillgången till ett socialt nätverk och möjligheter på arbetsmarknaden bland individer med utländsk bakgrund, vilket även påverkar deras möjligheter till självförsörjning. Det framkommer även att social exkludering av unga individer med utländsk bakgrund kan leda till att de exkluderas från skolan, vilket kan orsaka en sämre etablering på arbetsmarknaden (Fangen 2010). Vidare kan andra konsekvenser som boendesegregation uppmärksammas och även individernas psykiska välmående som kan komma att påverkas av social exkludering (ibid.). Således kan det argumenteras att rasifiering inte enbart påverkar individer med utländsk bakgrund, det påverkar även det sociala arbetet då det krävs fler insatser för att motverka de ovan nämnda problem. Av den anledningen anses den här studien bidra till samhällsvetenskaplig forskning då den belyser hur ett socialt problem uppstår och hur individer påverkas av det.

1.2 Syfte

Syftet med studien är att undersöka upplevelser av rasbegreppet och rasifiering bland individer med utländsk bakgrund, samt hur rasifiering påverkar deras möjligheter till social inkludering i samhället. Vidare analyseras innebörden av att vara ”svensk” och om tillhörighet kan bero på mer än endast visuella markörer eller bakgrund.

1.3 Frågeställningar

1. Hur upplever och använder individer med utländsk bakgrund rasbegreppet?
2. Vilka upplevelser har individerna med utländsk bakgrund avseende innebörden av att vara “svensk”?
3. Hur upplever individer med utländsk bakgrund deras sociala inkludering i samhället i relation till rasifiering?

1.4 Arbetsfördelning

De inledande kapitlen har skrivits gemensamt där båda författarna varit med vid utformandet av problemformuleringen, syftet och frågeställningarna. Även avsnitten teori och tidigare forskning

har utformats gemensamt av författarna och samtlig litteratur som använts har genomlästs av båda. Vid insamlandet av det empiriska materialet deltog båda författarna vid varje intervjutillfälle. Transkriberingen av det empiriska materialet delades upp för att spara tid, resterande del av bearbetningen av det empiriska materialet genomfördes gemensamt av författarna. Vid analysförfarandet diskuterade författarna mönster och nyckelord som kunde uppmärksammas bland materialet, som därefter skrevs ner och presenteras i uppsatsens analysdel och avslutande diskussion. Uppsatsen har skrivits gemensamt och har korrekturlästs av författarna ett flertal gånger. Uppsatsen har därmed innefattat en jämn arbetsfördelning mellan författarna.

2. Tidigare forskning

Samtliga delar inom avsnittet om tidigare forskning har disponerats enligt följande sätt. Den första delen syftar på att belysa oviljan att tala om ras och hur det förekommer en befintlig fördelning av individer i samhället. Den andra delen belyser de rådande två motpolerna, ”svensk” och ”icke-svensk”, samt de medföljande problem som stigmatisering, diskriminering, marginalisering och skapandet av ett ”vi och dem”. I den tredje delen presenteras tidigare forskningsbidrag som belyser människors upplevelser av att bli rasifierade samt vilka konsekvenser som har orsakats gällande individens sociala inkludering. Den fjärde och sista delen belyser problematiken som uppstår där individerna befinner sig mellan de tidigare nämnda motpolerna, som benämns som mellanförskap. Tillsammans ska de fyra delarna belysa problem som är relevanta för studien och som även ska kunna användas för att berika den avslutande diskussionen. Med tidigare forskning kan resultaten även analyseras historiskt och undersöka hur utvecklingen ser ut gällande rasifiering i samhället, samt hur det upprätthålls och möjliggörs att rasifierade strukturer får utrymme att spridas.

För att få fram relevant forskning för studien har sökbaser som LubSearch, SwePub och Google Scholar använts. Vid sökandet användes sökord som ”rasifiering”, ”rasifiering i Sverige”, ”mellanförskap”, ”inkludering i Sverige”, ”rasifiering av utländska individer i Sverige”. De nämnda sökorden har även översatts till engelska och synonymer har använts för att utvidga

möjligheten att hitta fler tidigare forskningsresultat. Samtlig forskning som används i studien är peer-reviewed.

2.1 Oviljan att tala om ras och en befintlig fördelning

Användning av rasbegreppet har undvikits genom åren på grund av associationen till den tidigare fördelningen av ”vita” och ”svarta”. De los Reyes och Molina (2002) menar att begreppet väcker starka känslor i dagens Sverige då den anses bidra till återupplivandet av den urtida rasismen som man inte vill ska prägla samhället igen. Däremot menar författarna att samhället och individer behöver acceptera att det finns icke-biologiska raser, vilket kan påvisas av att rasismen funnits genom tid och kvarstår än idag. Hübinette et al. (2012) anser att det är ett svenskt problem att försöka undgå begreppet. Författarna menar att undvikandet av att tala om ras har gjort det svårare att åtgärda samhällsproblem som rasism, segregation och diskriminering. Författarna anser att det är viktigt att människor börjar tala om ras av den anledningen att en stor del av den svenska befolkningen både diskrimineras och systematiskt urskiljs från det som räknas som ”svenskt” (de los Reyes & Molina 2002; Hübinette et.al. 2012). Om människan osynliggör raskategoriens betydelse och dess påverkan på individers liv, orsakas en svårighet vid förståelsen av individers och grupperns upplevelser av inkludering och exkludering utifrån ras i en mängd olika sammanhang i samtida Sverige (Hübinette et.al. 2012).

I Sverige är innebörden av att vara ”svensk” fortfarande starkt förknippad med karaktäristika vit hud, blont hår och blåa ögon (Arbouz 2017). Arbouz (ibid.) menar att denna uppfattning grundar sig i att Sverige ännu idag håller sig till den kulturellt protestantiska bakgrunden och den övergripande samhällsnorm om vilka som är ”svenskar”. Grupperingarna svenskar och invandrare är skapandet av olika sociala identiteter färgat av rasifiering som är en produkt av olika samhällsdiskurser (ibid). Kategoriseringen gällande vem som är ”svensk” eller inte kan förklaras av den hegemoniska samhällsdiskursen där individer kodas olika egenskaper på specifika sätt och där de individer som inte stämmer överens med det ”svenska” osynliggörs och marginaliseras (Arbouz 2017).

Konstruktionen av ”svenskt” och ”icke-svenskt” kan utifrån Trondman (2006) förstås som ett resultat av den språkliga diskursen och den karaktäristika som begreppen tillför. Det innebär att

det redan förekommer uppfattningar om vad det innebär att vara ”svensk” respektive ”icke-svensk”. Trondman (ibid.) beskriver att dessa konstruktioner är inbäddade i människors sociala medvetande genom inlärda stigman vilket orsakar svårigheter för individer med utländskt påbrå att ses som en del av majoritetsbefolkningen. Detta genom att människor söker markörer som kan kategorisera individer genom redan befintliga konstruktioner.

Individer kategoriseras som ”svenska” eller ”icke-svenska” genom befintliga konstruktioner, det ska dock inte ha någon inverkan på individers rättigheter i samhället. Dahlstedt och Vesterberg (2016) menar att detta sker trots allt. Därmed påverkas individers möjligheter att utöva sin rättigheter baserat på skillnader och likheter i tillhörighet till landet de bor i (ibid.). Värderingar som inkluderar individer som jämställdhet mellan könen, ansvar, frihet att välja och lika möjligheter, är även det som exkluderar individerna från samhället. För att individerna ska inkluderas krävs det att de lever upp till de värderingar som tar plats i samhället (Dahlstedt & Vesterberg 2016). Rådande värderingar i Sverige öppnar upp möjligheten för människor att kunna ta del av samhället, men endast om de uppfyller de rådande värderingar, regler, normer och skyldigheter (ibid.). Samtidigt ställs det särskilt höga krav på de individer som invandrat, som även rasifieras som avvikande, på att behöva anpassa sig till redan befintliga normer och värderingar. Dahlstedt och Vesterberg (2016) menar därmed att även om krav ställs på alla medborgare i samhället, oavsett om de är ”svenskar” eller ”invandrare”, ställs det högre krav på de individer som ska integreras i samhället. Samhället ställer krav på individer med utländsk bakgrund att ha ordentlig språklig kunskap, både gällande hur och vad man ska prata om i olika sociala situationer, vilket är något som skiljer sig mellan olika kulturer (ibid.). Dahlstedt och Vesterberg (2016) betonar att kraven specifikt riktar sig till individer med utländsk bakgrund, där kraven ställs och värderas gentemot svenskhet och där denna inkludering och exkludering utgör ett rasifierat samhälle.

Att fördelas som ”svensk” eller ”icke-svensk” är inte lika enformigt som det beskrivs vara. Törngren (2020) tydliggör detta i sin artikel, att en identitet och tillhörighet till en etnisk grupp är mer komplicerat än att endast placera individer i det ena eller det andra. Detta då identitet är rörligt och individer med utländsk bakgrund definierar vart de kommer från beroende på de tillhörigheter de känner till kulturerna. Törngren (2020) menar att även om individer med utländsk bakgrund har en rörlig identitet rasifieras de av andra i samhället genom att en andel

fortfarande är fixerade vid idén av att de tillhör antingen det ena eller det andra, vilket härstammar ur grundtanken kring innebörden av att vara svensk, vilket är starkt förknippat med att vara vit. Författaren menar vidare att även om individerna med utländsk bakgrund identifierar sig som ”svenska”, ”halv svenska”, ”mixed” eller annan etnisk tillhörighet, så uppfattar inte andra individer detsamma och därmed utesluts de. Även om individer med utländsk bakgrund väljer att beskriva sig själva som svenskar innebär det inte att de håller med om att det finns två motpoler, därmed menar Törngren (2020) att det finns en möjlighet att utvidga innebörden av att vara ”svensk” (Törngren 2020).

2.2 Ett vi och dem - två motpoler

Föreställningen om vad som är ”svenskt” respektive ”icke-svenskt” har gett forskare upphov till att försöka undersöka vad som utgör det ”svenska” respektive ”icke-svenska”. Mattsson (2005) diskuterar innebörden av begreppen ”svensk” respektive ”icke-svensk”. Bland annat väljer hon att lista fem förekommande diskurser kring vad det innebär att vara svensk, och även diskursens ursprung. Enligt Mattsson (ibid.) är dessa:

1. Svensk som en kategori baserad på att man är ”född i Sverige”. Därmed blir de som invandrat eller som inte är födda i Sverige ansedda som icke-svenska.
2. Svensk som en kategori baserad på ”medborgarskap”. Vid ett innehavande av ett medborgarskap blir man svensk, utan medborgarskapet blir individen icke-svensk.
3. Svensk som en kategori baserad på ”blodsband”. Vilket innebär att man är svensk om ens båda föräldrar är födda i Sverige. Vilket bland annat leder till att individer blir kategoriserade som ”helsvenska” eller då föräldrarna inte är födda i Sverige ”andra generations invandrare” eller ”individer med utländsk bakgrund”.
4. Svensk som en kategori baserad på ”kultur” eller ”språk”. Det innebär i sin tur att de som är födda i Sverige blir kulturellt svenska och tillskrivs vissa

föreställningar baserat på normer (exempelvis kristen), samt att ha svenska som modersmål.

5. Svensk som en kategori baserad på ”utseende”. Utseendet blir då avgörande för att räknas som svensk eller inte. Tillhör inte individen det ”svenska utseendet” blir de kategoriserade som ”annat utseende” och därmed inte svenskt.

Dessa fem exempel är intressanta eftersom det i sin tur kan leda till en förklaring bakom de förekommande integrationsproblemen för individer. Särskilt om man kopplar det till Mattssons (2005) argument om att svenskheten används som en position i ett maktlandskap. Vidare refererar hon till tidigare forskning, avseende synen på språket och makt, och menar att dessa används för att finna och etablera en grupps dominans över andra grupper i samhället. Det här påverkar i sin tur diskursen avseende hur människor väljer att agera. Därmed vill Mattsson (2005) framhäva att begreppen ”svensk” och ”icke-svensk” är konstruktioner som skapar ett ”vi och dem” och kan användas för att använda sig av den maktposition som föreställningen och ideologin bakom svenskheten innebär.

Anders Neergaard (2018) lyfter ett liknande resonemang om hur begreppet ”svensk”, och dess karaktäristika, skapar ett ”vi och dem” samt hur det härstammar från en föreställning om maktpositioner baserat på ras. Att rasifiera individer baserat på olika kroppsliga markörer och tillföra dem egenskaper, menar han är en process som används för att utöva makt. Rasifiering är något som påverkar alla och utesluter ingen, där de som rasifierar samtidigt delar in sig själva i en grupp och förmedlar ett ”vi och dem”. Genom att skapa två motpoler och karaktärisera vad som inkluderas för att identifieras som ett ”vi”, förmedlas det även att ”vi” anses som normala och även bättre än ”de andra”. ”De andra” blir därmed inte bara sedda som ”icke-svenskar” men att de även blir sedda som mindre värda (Neergaard 2018).

2.3 Att bli rasifierad och konsekvenserna som medföljer

Att fördela människor i två grupper, skapar inte bara ett ”vi och dem”, utan förmedlar även till individerna att det inte finns utrymme för att identifiera sig som något annat än de två befintliga

motpolerna. Genom att kategorisera individer på detta sätt menar Arbouz (2017) rasifierar och diskriminerar individerna.

Knocke (2000) lyfter att om en individ med utländsk bakgrund pratar svenska med en dialekt är det oftast en tillräcklig markör för att individen ska socialt exkluderas. Vidare menar han att det inte bara är sättet individen pratar och för sig, men även att deras namn har en inverkan i exkluderingen. Om individerna har ett namn som låter utländskt eller annorlunda, det vill säga ett namn som inte är "svenskt", riskerar individerna exkludering och att inte få ett arbete (ibid.). Problematiken belyses av Törngren (2020) som menar att individers namn blir rasifierade, eftersom det avviker från samlingen av "svenska" namn. Detta sker trots att individernas utseende eller uttal inte är avvikande från det "svenska". Problematiken som belyses av Törngren (2020) kan länkas samman med Trondman (2006) resonemang i föregående del, där han menade att människor söker markörer som kan kategorisera individer in i redan befintliga konstruktioner.

Processen att söka markörer på individers kroppar både förtrycker, rasifierar och utsätter individerna för rasism, vilket synliggörs av Creese (2019). Författaren belyser att individernas identitetsval, grundar sig till stor del på hur andra individer talar om dem, i relation till frågan "var kommer du ifrån?". Creese (ibid.) menar att ställa frågan "vart kommer du från?" utgör en rasifierad process som markerar och stigmatiserar exempelvis svarta kroppar utanför det föreställda samhället, vilket formar identiteterna på komplexa sätt.

Creese (2019) lyfter även att nivån av rasism som individerna utsätts för påverkar även deras uppfattning och förhållande till sin identitet. I Creese (ibid.) studie uppmärksammar han att individerna som utsätts för högre nivå av rasism hade större sannolikhet att inte vilja identifiera sig som majoritetsbefolkningen (ibid.). Det framkommer från studien, att oavsett hur individer väljer att identifiera sig själva, kommer deras val att inte överensstämma med hur resten av samhället ser dem. Hur individer väljer att identifiera sig själva baseras på mer än bara utseende. Andra faktorer som deras arbete, utbildning i landet, hur länge de bott där och språkkunskap, vilket är alla saker som avgör deras tillhörighet till landet och majoritetsbefolkningen. Men andra i samhället iakttar inte dessa faktorer i övervägandet om de tillhör majoritetsbefolkningen eller

inte, utan individens tillhörighet ses som mindre viktig i jämförelse med deras rasifierade kroppar (ibid.). De rasifierade kropparna blir därmed den första identifieringen av individer, där deras utseende som hud-, hår- och ögonfärg är tillräckligt för avgörandet om individen avviker från den normativa bilden.

De rasifierade kropparna synliggörs inte endast i Creeses (2019) målgrupp av andra generationens kanadensare utan liknande uppstår bland andra generationens mexikaner i USA. Getrich (2013) lyfter hur individernas utseende och utländska drag är det första som avgör om de stoppas vid återkomsten till sitt hemland. Den ökade gränskontrollen mellan Mexiko och USA, ledde till en ökning av den befintliga rasifiering och diskriminering som förekom, där en del av individerna upplevde att deras medborgarskap inte validerades baserat på deras utländska bakgrund och drag (ibid.). Getrich (ibid.) menar att detta skedde trots deras egna känslor och tillhörighet till landet, vilket fick individerna att inte känna sig välkomna i ett land de vuxit upp i. Gränskontrollen är till för att säkerställa att obehöriga inte tar sig in i landet, däremot finns det ingen tydlig linje mellan vad som räknas som invandrare eller medborgare (Getrich 2013). Getrich (ibid.) menar att bristen på en tydlig distinktion, gällande vilka som betraktas som invandrare och vilka som betraktas som medborgare, utsätter individer till mexikanska migranter för ett rasifierat system som exkluderar dem. Individernas tillhörighet till USA ifrågasattes när de korsade gränsen till Mexiko, de ifrågasatte även motiven för deras inresa till Mexiko, vilket var felaktigt enligt Getrich (2013). Kontrollanternas agerande kan tyda på ett synsätt som innebär att om individerna önskar att vara en del av det amerikanska samhället, och därmed betraktas som ett "vi", kan individerna inte längre ha en tillhörighet till den andra kulturen, som betraktas som "dem". Vidare menar Getrich (2013) att rasifieringen av medborgarskap är farlig för barn då den förmedlar till individerna att de inte är uppenbara medborgare som hör hemma i landet. Författaren betonar att denna rasifiering är något som kommer att påverka individernas känsla av tillhörighet och möjlighet att utveckla sin identitet.

Påverkan av tillhörighet belyses av Osman et al. (2020) där migrerande somalier hade svårt att känna tillhörighet till det nya landet de integrerades i, genom ständig social exkludering. Individerna utsattes för diskriminering på grund av deras hudfärg och religion i flera olika sociala miljöer som skola och offentliga platser (ibid.). Vidare beskriver författaren att både barnen och föräldrarna möttes av låga förväntningar avseende deras intellekt samt förmåga att

kunna förstå och utföra uppgifter av olika slag baserat på bristande språkliga kunskaper (ibid). Det framkommer exempelvis att de somaliska barnens skollärare hade förutfattade meningar gentemot både barnen och föräldrarna vilket resulterade i annorlunda behandling. Barnen upplevde även att det var svårt att integreras i samhället då de inte hade någon vuxen förebild. Deras föräldrar försökte integreras in i det nya samhället men hade själva språksvårigheter, vilket gjorde det svårare för barnen att komma över språkbarriären (Osman et.al 2020).

Det går att förstå utifrån Osman et.al (2020), att den sociala exkluderingen orsakas av samhället som egentligen ska integrera dem. Däremot framför Fangen (2010) att både samhället och individen bär ansvar för inkludering och integration. Fangen (ibid.) uppmärksammar att grannskapet kan även förstärka den sociala exkludering av dess invånare, då det ofta förekommer att individer som inte integreras in i samhället ”samlas in” i specifika områden. Detta kan enligt Fangen (ibid.) resultera i att områden stigmatiseras utifrån termer som ”mindre bra”, vilket påverkar invånarna som bor där. Samtidigt lyfter författaren även fram argumentet att, trots stigmatisering avseende var de bor och deras ”status”, bildas även en gemenskap baserat på gemensam exkludering. Fangen (2010) menar därmed att resultatet blir en gemensam identitet som skapas baserat på den gemensamma sociala exkluderingen.

Den bristande språkliga kunskapen som framförs i Osman et.al (2020) studie är en återkommande faktor och en del av förklaringen till individernas exkludering från samhället. Fangen (2010) visar hur den språkliga kunskapen kan kopplas till individers risk för social exkludering. Hon förklarar att det förekommer att invandrare påverkas av att inte ha tillräckliga kunskaper vad gäller språket. Detta eftersom språket förutsätter möjligheten att förstå ett system och därmed bli delaktig i systemet. Exempelvis menar Fangen (ibid.) att bristande språkkunskap kan påverka förståelsen av hur skolsystemet ser ut, och därigenom påverka skolgången.

Osman et al. (2020) uppmärksammar även i sin studie hur ett bristande språk är korrelerat med en social exkludering. Vidare belyser både Grönkvist (2006) och Fangen (2010) att bristande språklig kunskap kan påverkas av individernas lokalisering i samhället. Grönkvist (ibid.) lyfter att den förekommande boendesegregationen bidrar till en negativ effekt på språkbruket bland första och andra generationens invandrabarn vilket orsakar sämre skolpresentation. Ytterligare framför Hammerstedt (2019) att barn till utrikesfödda som är bosatta i områden med en hög

koncentration av utrikesfödda, presterar sämre i skolan än andra invandrarbarn som är bosatta i områden som är mer blandade (ibid.).

2.4 Ett mellanförskap

Det framkommer i studier av Osman et.al (2020), Creese (2019) och Getrich (2013) att individerna upplever att oavsett hur de väljer identifierar sig, överensstämmer inte med andras syn i samhället. Individernas tillhörighet ogiltigförklaras av andra individer, eftersom det förekommer en uppfattning om att den rasifierade kroppen avgör vilken grupp de ska tillhöra (Törngren 2020). Detta skapar en känsla av att inte känna tillhörighet till någon grupp och att befinna sig mellan två motpoler. Osman et.al (2020) uppmärksammar liknande känslor bland de migrerande somalierna. Författarna menar att individerna kände att de befann sig mellan två olika kulturer, då de inte kände någon tillhörighet till någon av kulturerna. Individernas kultur, religion, utseende och klädsel var alla indikatorer som fick individerna att exkluderas från det svenska samhället och därmed fick dem att inte känna tillhörighet. Men när individerna återvände till sitt hemland ansågs de heller inte tillhöra kulturen som fanns där, vilket vidare exkluderade dem och lämnade dem i en känsla av att befinna sig mellan två olika kulturer (ibid.). Arbouz (2012) förklarar denna känsla som ett mellanförskap. Vidare Arbouz (ibid.) beskriver mellanförskapet som en känsla av att befinna sig mellan eller utanför etablerade normer och föreställningar rörande kulturell och nationell identitet (ibid.). Hon menar att det ofta är specifika kroppsliga markörer som gör att man blir nationellt och etniskt exkluderad och inte tillerkänns ett hemmahörande i vare sig västerländska eller icke-västerländska, vita eller icke-vita sammanhang (Arbouz 2012). Vidare betonar Jagne-Sorreau (2019) hur att hamna mellan två olika kulturer är inget val som invandrare gör utan det är snarare en följd av att de befinner sig i en vit majoritet som utsätter dem för rasism och diskriminering. Bristen på den ”svenska” tillhörigheten leder till att individer själva försöker forma en identitet som kan passa in i samhället. Författaren Jagne-Sorreau (2019) framför hur man kan inneha invandrarbakgrund och vara född i Sverige men ändå uppleva ett mellanförskap. Detta genom att inte känna tillhörighet till det svenska samhället på grund av ständigt förekommande diskriminering och exkludering. Samtidigt som de uppfattas som för ”svenska” bland släkten och därmed exkluderas (jfr Osman et.al 2020).

Ett mellanförskap är viktigt att belysa av den anledningen, som det framkommer ovan, att individer beskriver känslan av att inte känna tillhörighet till någon kultur och inte ses som kulturen de identifierar sig med. Det är av tonvikt att rikta fokuset på annat än bara de två motpolerna som framförs som ”svensk” och ”icke-svensk”, detta då diskussioner som endast berör temat riskerar att stigmatisera individerna ännu mer och medför att du bör tillhöra en motpol. Utifrån Törngren (2020) går det att argumentera, att vidare diskussioner om mellanförskap kan bidra till utvidgandet av vad det innebär att vara ”svensk”.

3. Teoretiska utgångspunkter

I detta avsnitt redovisas de teoretiska utgångspunkterna som kommer att ligga till grund för studiens analys. Begreppen som kommer att tillämpas är ras och rasifiering. Rasbegreppet kommer att utgå från kritisk rasteori, som menar att ras inte är naturligt skapat eller biologiskt utan socialt konstruerat (Calmore 1992). Därmed tillför teorin ett kritiskt tänkande av det insamlade empiriska materialet och användandet av rasbegreppet. Rasifiering grundar sig ur socialkonstruktivismen och utgör fenomenet som en social konstruktion men där tillförandet av idén om ras skapar begreppets existens. Begreppet rasifiering bygger vidare på rasbegreppet genom att belysa processen där människor i interaktion med varandra tillför sociala meningar till fenotypiska utseendedrag och vidare kategoriserar och klassificerar människor baserat på det (Miles 1989). Därmed menar Miles (ibid.) att begreppet förekommer som en maktutövning, som både stigmatiserar och marginaliserar människor. Begreppen är relevanta för studien då de hjälper att synliggöra hur fördelningen mellan ”svensk” och ”icke-svensk” skapas och hur det påverkar inkluderingen i samhället för individer med utländsk bakgrund.

3.1 Kritisk rasteori och rasbegreppet

Kritisk rasteori grundar sig i att rikta kritik mot formationen av raser. Ras bör inte ses som ett fixerat begrepp utan något som är fluktuerande och komplext, uppbyggt av sociala meningar som både skapas och formas under konstant press från politiska kamper (Calmore 1992). Kritisk rasteori riktar fokuset till att ras är socialt konstruerat snarare än biologiskt skapat, och som är inbäddat i både rättssystem och politik (ibid.).

En av forskarna kring kritisk rasteori är Ian Lopéz (1994) som belyser den sociala konstruktionen av ras. Lopéz (1994) definierar ras som en omfattande grupp med individer, som är löst bundna till varandra genom historisk kontingent och socialt betydelsefulla aspekter av deras härkomst. Han menar att ras behöver ses som ett socialt fenomen, med ett system där meningar fungerar som anslutningar mellan människors utseendedrag och personliga egenskaper. Människor har genom tiden fördelats mellan att vara vita, svarta, gula och kategoriserats i olika raser som kaukasoid, negroid och mongoloid baserat på deras visuella markörer (Lopéz 1994). Däremot ifrågasätter Lopéz (ibid.) tankesättet och betonar att ras inte kan ses som något biologiskt utan snarare som socialt konstruerat. Han menar att det inte finns genetiska egenskaper hos alla svarta, på samma sätt finns det ingen gen eller kluster av gener som är gemensamt för alla vita (ibid.). Därav menar Lopéz (1994) att det inte sker någon naturlig differentiering mellan individerna utan fokuset behöver riktas mot mänsklig interaktion som ligger till grund för den rasiala kategoriseringen. Människor skapar ras, där konstruktionen utgör en integrerad del av ett socialt system som inkluderar klassrelationer (ibid.). De meningssystem som omger raser är samtidigt något som kontinuerligt förändras snabbt snarare än långsamt och är tids- och platsbaserat (Lopéz 1994). Vidare menar Lopéz (ibid.) att konstruktionen av raser är skapad i relation till varandra. Han betonar att raser överlappar varandra, de är flytande snarare än fixerade och kan endast förstås i relation till andra rasiala kategorier, där de i isolering saknar social mening.

3.2 Rasifiering - socialkonstruktivistiskt perspektiv

Det socialkonstruktivistiska perspektivet innebär ett antagande om att verkligheten skapas och upprätthålls av människors tolkningar (Berger & Luckmann 1996). Detta eftersom människor är sociala varelser som delar med sig av erfarenheter och kunskaper vilket leder till att människor i grupp gör gemensamma tolkningar. Genom olika sociala processer, som människors sätt att tala och agera eller kunskapsproduktion, skapas och återskapas gemensamma antaganden om verkligheten som sedan blir det "normala" eller "sanningar" (ibid.). Därav är den sociala ordningen en produkt skapad av mänskligheten, där ordningen inte har något biologiskt ursprung utan något som skapats genom mänsklig aktivitet och interaktion (Berger & Luckmann 1996).

Rasifiering är i grund och botten en social konstruktion, men där tillförandet av idén av ras skapar begreppets existens (Miles 1989). Robert Miles (ibid.) är en av forskarna som belyser den sociala konstruktionen av raser och processen av hur det sker. Han menar att rasifieringsprocessen börjar med idén om ras som fenomen och där raser används för att kategorisera in individer i olika grupper (Miles 1989). Miles (ibid.) beskriver begreppet som:

...the representational process whereby social significance is attached to certain biological (usually phenotypical) human features, on the basis on which those people possessing those characteristics are designated as a distinct social collectivity.

Miles (1989) menar därmed att rasifiering är en process där fenotypiska utseendedrag tillförs social mening. Att ge mening till objekt, utseendedrag och processer är samtidigt ett val som skapar deras existens och gör dem till en verklighet. Miles (ibid.) lyfter att när idén om ras tillförs i skapandet av mening görs ett val av olika biologiska och somatiska drag för ett sätt att kategorisera och klassificera. Dessa drag tillskrivs sedan individer som ett sätt att belysa att det finns skillnader mellan människor (ibid.).

Biologiskt sätt skiljer sig individer genom olika fenotypiska utseendedrag som längd, vikt, hår-, hud-, och ögonfärg, med mera. Däremot menar Miles (1989) att sättet att kategorisera och gruppera utseendedrag till individer är inget som är biologiskt, utan socialt konstruerat. Tillförandet av ras blir därmed ett verktyg för att kunna kategorisera utseendedrag och organisera människor i olika grupper. Detta har kunnat ses historiskt där ”vita” och ”svarta” synliggjordes till särskiljande ”raser”. Därmed utgör rasifiering även en process där människor grupperas och skapar ett “vi och dem” (ibid.).

Individens hudfärg blev ett sätt att särskilja människor från varandra, men de underliggande meningarna som gavs de specifika utseendedragen beskrevs som något sämre och negativt. De ”vita” ansågs som överlägsna och de ”svarta” som underlägsna, vilket kan liknas vid den historiska nazistiska ideologin av fördelningen mellan arierna och judarna (Miles 1989). Men Miles (1989) betonar att skapandet av ”dem” skapar även ett ”vi”. Han menar att när individer delar in andra individer i olika raser och grupper delar de samtidigt in sig själva. När individerna beskrev andra som ”svarta” och som underlägsna, beskrev de samtidigt sig själva som motsatsen

(Miles 1989). Därmed förblev dessa grupper bundna till varandra, där den ena behövdes för att kunna beskriva den andra, där ”svartheten” reflekterade ”vitheten” (ibid.).

Miles (1989) menar att människor interagerar med varandra och medför en social signifikans till olika mänskliga utseendedrag som de stöter på och vidare tillskriver dem vissa egenskaper. Hud- och hårfärg samt språk är alla olika attribut som människor använder för att särskilja och dela in individer i olika socialt konstruerade kategorier. Dessa attribut som till exempel hudfärg utgör en uppfattning för människor att ”vita” och ”svarta” är olika i utseendet och tillhör inte samma ras. De rasifierade grupperna tillskrivs sedan olika egenskaper som utgör karaktärerna för individerna, exempelvis förekommer olika uppfattningar avseende individers intellekt, och att det baseras på deras utseende som betraktas som avvikande från majoritetsbefolkningen. Rasifiering refererar därmed till processen där utseendedrag och egenskaper tillförs mening och där individer kategoriserar och klassificerar människor i olika grupper (Miles 1989).

4. Metodologiska överväganden

4.1 Metod

För att kunna ta del av erfarenheter och skapa en djupare förståelse kring hur individer påverkas av rasifiering, har en kvalitativ ansats tillämpats. Kvalitativa metoder skapar en bild av den sociala verkligheten som ett ständigt föränderligt fenomen som hör till individernas skapande och konstruerande förmåga (Bryman 2018). Bryman (ibid.) menar därmed att kvalitativa metoder kan förstås ha en konstruktionistisk inriktning. Därav anses den tillämpande ansatsen utgöra en bra grund för studiens forskningsläge då rasifiering anses vara en social konstruktion som kontinuerligt förändras med tiden.

4.2 Urval

För att identifiera rätt respondenter för studiens syfte behövde avgränsningar göras. Första avgränsningen som gjordes innebar att urvalet skulle bestå av individer som har utländskt bakgrund. Individerna som eftersöktes kunde vara födda i eller utanför Sverige, men de skulle ha

spenderat majoriteten av sin uppväxt i Sverige. Valet att välja individer som tillbringat sin uppväxt i Sverige baseras på deras möjlighet att få en översiktlig bild av hur de påverkats av rasifiering under lång tid. Detta då individernas upplevelser kan formas och utvecklas med tiden.

Den andra avgränsningen gjordes avseende att de respondenter som eftersöktes skulle vara införstådda i ämnet rasifiering. Avgränsningen baseras på att det under studiens gång förekommit ett antal olika begrepp, som kan skapa missförstånd och feltolkningar. För att minimera risken för det kommer respondenter som är införstådda med ämnet att efterfrågas.

För att nå rätt målgrupp för undersökningen har ett snöbollsurval ägt rum. Snöbollsurval innebär att en kontakt upprättas med en medlem av populationen, en så kallad ”gatekeeper”, som därefter härleder forskaren vidare till andra medlemmar av populationen (May 2013). Ämnet rasifiering kan upplevas som känsligt av många och då studien dessutom söker en specifik målgrupp som kan ha kommit i kontakt med ämnet innebär att vissa individer kan uppleva en förfrågan till intervju som integritetskränkande eftersom det kan tolkas som att vi förutsätter att individen blivit rasifierad baserat på deras utseende eller bakgrund. Av den anledningen valdes snöbollsurvalet då vi hade tillgång till en ”gatekeeper”. Vilket var en person som arbetar på en skola och som kunde identifiera och förmedla relevanta kontakter. Gatekeepern fick i uppgift att fråga de individer som hen ansåg stämde bäst överens med studiens avsedda målgrupp. Därefter tillhandahöll gatekeepern namn och kontaktuppgifter till individer som passade studien, som därefter kontaktades via mejl och telefon för att boka tid, datum och plats för intervju.

4.3 Intervjuer

För att undersöka och ta del av erfarenheter och upplevelser av rasbegreppet och rasifiering genomfördes totalt sex intervjuer med individer från målgruppen.

Via kontakt med gatekeepern, se 4.2 Urval, förmedlades en kontakt med individer som hen ansåg vara bäst lämpade för att delta i studien. Alla sex respondenter är bosatta i Malmö och arbetar inom olika professioner på två grundskolor i Malmö. De hade alla en kännedom om vad ämnet rasifiering innebar men erbjöds innan intervjun en kort genomgång av vad ämnet innebar för att undvika eventuella missförstånd och feltolkningar.

Intervjuerna var semistrukturerade och hölls på skolorna där respondenterna arbetar, eller digitalt. En intervjuguide (se bilaga 1) konstruerades med fyra olika teman och underliggande frågor. Intervjuguiden som konstruerades initialt har anpassats för att inbegripa eventuella följdfrågor. Intervjuerna berörde både respondenternas erfarenheter och upplevelser av rasbegreppet och rasifiering samt vad deras uppfattning om vad innebörden av att vara ”svensk” var. Utöver deras egna erfarenheter och upplevelser efterfrågades även om de tror att andra individer, såsom annan skolpersonal och elever, har liknande erfarenheter, upplevelser och åsikter rörande ämnet. Semistrukturerade intervjuer gav studien möjligheten att se till att adekvat information samlas in samtidigt som den gav respondenterna möjligheten att svara fritt och forma konversationen (May 2013).

Intervjuerna varade mellan 42 och 75 minuter. Intervjuerna spelades in, med tillstånd av intervjupersonerna, för att underlätta insamlingen av den empiriska datan. Genom att spela in och transkribera intervjuerna kunde man lättare undvika misstolkningar, då man kan lyssna på intervjun flera gånger, vilket även medför att den kvalitativa datan som samlas in blir mer pålitlig (Bryman 2018). Dock förekommer det kritik mot kvalitativa undersökningsmetoder som studien har tagit i beaktning. Kritiken gentemot kvalitativa undersökningsmetoder beror på att metoderna anses vara alltför subjektiva. Detta eftersom mängden av information som insamlats är omfattande, vilket resulterar i att forskare tenderar att subjektivt välja ut vad som anses vara mest intressant och relevant för sin studie (Bryman 2018).

Nedan i tabell 1 presenteras en lista över respondenternas fiktiva namn, när och var intervjutillfället ägde rum samt längden på intervjuerna. Det har beslutats att respondenternas namn, profession, upplevda tillhörighet och födelseland inte skrivs ut av den anledningen att det inskränker anonymiteten. Att inte skriva ut könsidentitet eller ålder på respondenterna beror på att det inte är relevant för studien, då studiens syfte inte avser att undersöka hur individernas upplevelser skiljer sig mellan kön och ålder.

Tabell 1: Lista över respondenter

Respondent	Tid & plats för intervjun	Längd på intervjun
Respondent W	Malmö 23/05/05	52 minuter
Respondent F	Malmö 23/05/03	53 minuter
Respondent Ö	Malmö 23/05/03	67 minuter
Respondent L	Malmö 23/05/03	42 minuter
Respondent P	Videosamtal 23/05/04	75 minuter
Respondent T	Videosamtal 23/05/05	59 minuter

4.4 Analys av empiriskt material

Det empiriska materialet som samlades in under intervjuerna behandlades inte som fakta, utan betraktades istället som respondenternas subjektiva upplevelser och erfarenheter. Vidare har det vid studiens genomförande tillämpats ett abduktivt tänkande. Abduktion innebär enligt Bryman (2018) att forskare grundar en teoretisk förståelse av de kontexter och människor som studier utforskar samt de perspektiv som formar dess världsbild. Bryman (ibid.) påpekar även att abduktion kan liknas vid en induktiv logik, men det som skiljer ut abduktion är att den förlitar sig till förklaring och förståelse av deltagarnas synsätt och perspektiv. Därmed betraktades den abduktiva metoden som mest lämplig, då den ger studien möjligheten att grunda en teoretisk utgångspunkt och samtidigt kunna forma med hjälp av empirisk material. Vidare kommer det insamlade empiriska materialet att bearbetas enligt Braun och Clarkes (2006) metod för tematisk analys av kvalitativ forskning. Deras metod presenteras i form av en guide med sex faser där varje fas har ett specifikt syfte. De sex faserna är:

1. Bekanta dig med ditt material.
2. Generera initiala koder.
3. Sök efter potentiella teman.
4. Granska teman.
5. Definiera och namnge teman.

6. Producera rapporten.

De sex faser som presenteras ovan har specifika syften. Under den första fasen ska forskaren bekanta sig med sitt material genom att läsa det upprepade gånger (Braun & Clarke 2006). Författarna uppmanar forskare att transkribera intervjuerna ordentligt samt att läsa igenom allt material minst en gång innan kodningsfasen påbörjas. Vid den här studien har bearbetningen av materialet påbörjats vid transkriberingen av intervjun och därefter lästes materialet igenom utan att söka efter information till kodningen.

Den andra fasen av Braun och Clarkes (2006) metod innebar att kodningen skulle påbörjas efter att forskare har bekantats med sitt material och därmed utvecklat idéer till vad som är intressant i materialet. I den här studien har idéerna utvecklats kring hur individer talar om rasbegreppet och rasifiering samt hur det kan påverka deras inkludering i samhället.

I samband med den tredje fasen börjar analysen av det kodade materialet för att söka efter samhörande koder som därefter kan grupperas och delas in i större potentiella teman (Braun & Clarke 2006). I den här studien har initiala koder skapats baserat på intervjumaterialet, därefter granskades de för att identifiera möjliga teman som går ihop med teorin och tidigare forskning kring rasbegreppet och rasifiering.

I den fjärde fasen av Braun och Clarkes (2006) metod kommer de teman som identifierats under föregående fas att granskas för att möjliggöra en finfördelning av temana. Braun och Clarke (ibid.) menar att vid granskningen av sina teman kan man upptäcka om vissa teman saknar relevans eller nödvändig data och som därmed behöver exkluderas från studien. Vidare uppmärksammar forskarna även att man har möjlighet att granska om tema bör inkluderas i ett annat, eller om teman behöver delas upp. I den här studien har de identifierade teman granskats vid varje intervju och baserat på mängden material, delats upp eller exkluderats från studien. Eftersom den empiriska datan samlades in genom semistrukturerade intervjuer förekom det stundtals svårigheter vid jämförelsen av datan från olika intervjuer. May (2013) belyser problematiken vad gäller semistrukturerade intervjuer då intervjuaren får en större frihet vad gäller möjligheten att gå utöver svaren vilket kan, enligt May (ibid.), vara till skada för målen om standardisering och jämförbarhet. Indelningen av teman användes sedan för att presentera studiens resultat.

Vid den femte fasen, menar Braun och Clarke (2006) att temaindelningen förfinas ytterligare inför analysen. Detta genom att identifiera det mest väsentliga i varje tema samt att forskarna försöker att kort definiera vad temat betyder och slutligen namnge det (ibid.). Inför studiens analysdel jämfördes de olika temaindelningarna med varandra, samt med teori och tidigare forskning för att identifiera de mest väsentliga temana. Det möjliggjorde även dess definition och namngivande.

Slutligen återstod Braun och Clarkes (2006) sista fas ”producera rapporten”, vilket innebar att föregående fas temaindelning användes för att strukturera analysen. Därefter jämfördes det med teori och resultat från tidigare forskning, vilket resulterade i att rapporten kunnat produceras.

4.5 Tillförlitlighet

För att uppnå en högre tillförlitlighet har studien valt att steg för steg beskriva hur tillvägagångssättet för studiens samtliga moment har gått till samt vilka val som gjorts och varför det gjorts. Nedan presenteras avsnitt där studiens olika moment diskuteras ur de fyra delkriterier som tillförlitligheten består av (Bryman 2018).

4.5.1 Trovärdighet

Bryman (2018) hävdar att trovärdighet innebär att studiens forskare säkerställt att studien utförts enligt rådande regler. Utöver det, framkommer det från Bryman (2018) att för att en studie ska anses som trovärdig bör dess resultat rapporteras till de inblandade respondenterna i studien. Det möjliggör att studiens respondenter kan godkänna resultatet som studiens forskare presenterat, alternativt ges möjligheten att komma med förslag på korrigeringar.

Flera åtgärder har vidtagits för att öka studiens trovärdighet. Alla regler som följs vid utförandet av studien baseras på information inhämtat från litteratur kring hur kvalitativ forskning bedrivs. Som tidigare nämnt har studien även använt sig av respondentvalidering gällande citat som används i studiens analysdel. Detta har minskat risken för eventuella fel- eller misstolkningar. I den här studien har semistrukturerade intervjuer använts med en intervjuguide som möjliggjorde att följdfrågor kunde ställas för att eventuellt be respondenter att tydliggöra sina resonemang eller citat.

Däremot behöver vi rikta en självkritisk reflektion vad gäller intervjuerna och följdfrågorna som ställdes. I vissa scenarion där intervjuaren kunde uppmärksamma att respondenten inte kunde sätta egna ord på en tanke eller känsla, ingrep intervjuaren och ställde en ledande fråga. Att ställa en ledande fråga gjordes enbart vid tillfällen då det kunde uppfattas som att respondenten inte funnit ”rätt” ord att fylla ut meningen med. I de fallen ställdes den ledande följdfrågan, varav svaret blivit ”ja precis!” och där den ledande följdfrågan har använts för att be respondenten att intyga om intervjuaren förstätt dem rätt. Därmed behöver problematiken belysas som påverkar studiens trovärdighet, däremot anses det ha varit nödvändigt för att leda vidare samtalen under intervjun.

4.5.2 Överförbarhet

Överbarhet diskuteras av Bryman (2018) och berör hur pass användbart och överförbart resultatet är till andra miljöer och situationer.

Flera åtgärder har vidtagits för att öka studiens överförbarhet. I den här studien valdes en gatekeeper som förmedlade kontakt med respondenter som hen ansåg vara bäst lämpade för studien. Kraven som förmedlades till gatekeepern gällde att målgruppen skulle vara en specifik typ av individer samt att det skulle vara införstådda med ämnet rasifiering. Ytterligare åtgärder som vidtogs för att öka studiens grad av överförbarhet var i samband med intervjuerna där respondenterna tillfrågades om huruvida de var införstådda i ämnet. Studiens författare erbjöd även att kort förklara vad det teoretiska ramverket innebar för att säkerställa att respondenternas definition av begreppet rasifiering var lik studiens, vilket även medförde att risken för feltolkningar reducerades.

4.5.3 Pålitlighet

För att påverka en studies pålitlighet krävs det att forskare är noggranna gällande redogörelsen för studiens samtliga moment under forskningsprocessen (Bryman 2018). Utöver det lyfter Bryman (ibid.) att det även ingår en bedömning av i vilken utsträckning teoretiska slutsatser är berättigade.

Flera åtgärder har vidtagits för att öka studiens pålitlighet, bland annat har studiens olika moment i forskningsprocessen redogörs utförligt under respektive avsnitt. Inför varje avsnitt presenteras

en kort sammanfattning och motivering bakom avsnittets disposition. Metodavsnittet har även redogjorts utförligt genom att presentera samtliga processer och tillvägagångssätt under studiens gång. En tydlig redogörelse av metodavsnittet gjordes för att presentera att studien utförts på ett korrekt vis, vilket ökar en studies pålitlighet.

Studien förhåller sig även mycket kritiskt genom hela forskningsprocessen. Dels genom att presentera en sammanfattning inför varje avsnitt som kritiskt redogör för tillvägagångssättet och där avsnitten disposition motiveras med olika argument som styrker valet. Metodavsnittet är uppbyggt på liknande vis där olika forskningsmoment diskuteras ingående, med styrkande argument för att motivera studiens tillvägagångssätt.

Samtidigt vill studien även lyfta att tillförlitligheten i studien inte enbart diskuteras i avsnitt 4.5, utan ständigt förekommer där det anses vara relevant och av nytta. Studiens författare har valt att arbeta med tillförlitligheten kontinuerligt genom studiens gång, och inte i form av en efterhandskonstruktion där tillförlitligheten reflekteras över i efterhand då studiens alla delar är konkluderade.

4.5.4 Möjlighet att styrka och konfirmera

Bryman (2018) talar om att möjligheten att styrka och konfirmera handlar om huruvida en forskare agerat i god tro. Det innebär att forskaren inte får ha blivit påverkad av personliga värderingar eller av den teoretiska inriktningen (ibid.).

Här vill studiens författare uppmärksamma att valet av ämne baserades på egna värderingar och personliga erfarenheter vilket motiverade författarna till att forska inom ämnet. Därav gjordes det tidigt en etisk bedömning om hur författarna ska förhålla sig neutrala och hur studien ska utföras objektivt. Bland annat gjordes bedömningen att båda författare ska vara delaktiga under intervjun för att säkerställa att båda förhåller sig objektivt. Tanken om att förhålla sig objektivt har ständigt varit närvarande vid samtliga moment under studiens gång.

Vad gäller de teoretiska utgångspunkterna, har det legat till grund för analysen av studiens resultat. Det bör tilläggas att de teoretiska utgångspunkterna har påverkat arbetet och dess genomförande. Detta eftersom studien, trots att författarnas strävan efter objektivitet, varit intresserade av erfarenheter och upplevelser från målgruppen baserat på rasifiering.

4.6 Etiska överväganden

De etiska principerna är viktiga att uppmärksamma och reflektera över under studiens gång. Då studiens ändamål är att undersöka erfarenheter och upplevelser av rasifiering bland målgruppen samt att undersöka vad innebörden av att vara ”svensk” innebär, krävs det att etiska överväganden görs kontinuerligt för att säkerställa att det inte förekommer någon form av stigmatisering under studiens gång. Vad gäller diskussionen kring huruvida studien är etiskt försvarbar blir svaret att studien avser att uppmärksamma och belysa ett samhällsproblem som drabbar olika individer, och som tros fortsätta drabba framtida generationer. I den här studien tillämpas ett konsekvensetiskt förhållningssätt vilket innebär att om inte ett forskningsproblem tas upp i studier och därmed diskuteras och uppmärksammas, kan forskningsproblemet inte heller åtgärdas. Ett resonemang som Eldén (2020) lyfter gäller att en studie vars intervention skulle innebära en inskränkning i respondenternas privatliv fortfarande kan anses vara ”rätt” om den kan leda till ny kunskap som förbättrar tillvaron för andra individer. Av den anledningen anses ändamålet bli avgörande vid diskussion rörande om ämnesvalet är etiskt försvarbart. Studien vill ytterligare uppmärksamma problem som orsakas av rasifiering, men även belysa om ett behov att utvidga synen av innebörden av att vara ”svensk”, vilket kan resultera i att andra individers tillvaro förbättras.

Det är dock viktigt att framhäva att vi redan från början behövde förhålla sig till att etiskt överväga sina roller i studien. Med detta menas att vi behövde överväga vad författarnas roll i studien var samt vilka vi är. Eldén (2020) menar på att det är viktigt att uppmärksamma att även forskare är individer som med sina individuella bakgrunder ofta har ett visst förhållningssätt till ett problem, eller att de har ett specifikt synsätt på vad som är intressant med ett problem. Då ämnet rasifiering är något som författarna själva har kommit i kontakt med under sin livstid, innebär det i sin tur att det kan förekomma stunder då neutraliteten i studien kan komma att påverkas. Eldén (ibid.) belyser om just den typen av problematik som kan komma att skada ambitionen om en ”neutralitet”, detta då individer bär på en social bakgrund och på substantiella föreställningar som möjliggör att det blir lättare att närma sig och förstå vissa grupper. Eldén (ibid.) menar att de grupperna oftast är lika oss själva i någon bemärkelse och kan även påverka vilken ingång man väljer vid ett forskningsprojekt. Därmed krävs det att vi som forskare och

författare till den här studien konstant behöver vara medvetna om att vi kan vara partiska, men att vi behöver uppmärksamma det och förhålla oss neutrala genom hela studien.

En annan etisk aspekt att ta hänsyn till i samband med kvalitativ forskning rör vilka konsekvenser deltagandet kan orsaka. Eldén (2020) & Bryman (2018) belyser båda hur forskare måste vara medvetna om att deltagarna aldrig får lida skada vid deltagandet. Då studien är intresserad att ta del av målgruppens erfarenheter och upplevelser av rasifiering krävs det att vi, författarna, kritiskt granskar oss själva huruvida det vi gör inte skadar deltagarna på något vis. Bland annat har vi varit särskilt uppmärksamma på att inte ställa frågor som kan uppfattas som integritetskränkande eller på något vis stigmatiserande. Fokuset har hela tiden varit att respondenterna inte ska uppleva att studien på något vis har ett stigmatiserande eller diskriminerande mål. För att försäkra oss om att ingen ska lida skada av intervjufrågorna diskuterades intervjuguiden med studiens handledare. I samband med intervjuerna upprepade vi även ett flertal gånger att deltagandet är frivilligt och om respondenterna inte vill besvara en fråga så behöver de inte besvara den.

Under studiens urvalsprocess tillämpades ett snöbollsurval där en gatekeeper användes för att förmedla relevanta kontakter för studien. Vid studiens utförande beaktades respondenternas anonymitet och olika åtgärder vidtogs för att ytterligare förstärka respondenternas anonymitet. Men trots de olika stegen och beaktanden som vidtogs, behöver studiens författare uppmärksamma att gatekeepern kommer att vara den enda, utöver forskarna, som har möjlighet att identifiera respondenterna. Därmed kan ingen fullständig anonymitet garanteras till respondenterna. Problemet likställs vid vad Eldén (2020) presenterar, där hon menar att det ibland förekommer forskning där individer kan identifieras av någon i deras närhet, baserat på detaljer bland respondenternas utsagor. I studiens fall är det oundvikligt att gatekeepern har möjlighet att identifiera respondenterna. Däremot har de frivilligt gått med på att vara med i studien med kännedom om att gatekeepern vet vilka respondenterna är. Det är viktigt att betona att gatekeepern agerat i god tro vid rekryterandet av respondenter, därefter har gatekeepern inte haft någon roll vid studiens utförande eller kunnat ta del av respondenternas utsagor. Det enda gatekeepern har möjlighet att komma i kontakt med, och som eventuellt kan leda till att det kan identifiera respondenter, är citaten som presenteras i studiens analysavsnitt. Studiens författare

har därmed vidtagit samtliga möjliga åtgärder för att minska risken att gatekeepern kan identifiera respondenterna.

I samband med forskningsstudier brukar även de fyra etiska principerna diskuteras och hur forskare har vidtagit åtgärder för att följa dessa. Dessa fyra etiska principer är enligt Bryman (2018); informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Vad gäller informationskravet och samtyckeskravet informerades respondenterna inför varje intervju om studiens syfte samt ändamål. Respondenterna informerades även om att deras deltagande bygger på frivilligt deltagande, vilket i sin tur innebär att de har rätt att när som helst hoppa av studien utan att behöva ange några skäl för beslutet. Utöver det så informerades respondenterna om hur intervjun var strukturerad samt att intervjuerna följer en intervjuguide med fyra olika teman.

Med hänsyn till konfidentialitetskravet har studien valt att inte använda respondenterna verkliga namn. Deras uppväxtort har inte heller presenterats och även anonymiserats i citaten. Deras arbetsplats har anonymiserats och liknande information som skulle kunna härledas till respondenterna har anonymiserats. Utöver det har författarna till studien tagit kontakt med respondenterna efter intervjutillfället, för att fråga om ett citat var godkänt till användning för studien innan det publiceras och används. Kontakten med respondenterna gav även möjlighet för respondenterna att kommentera, hur vi transkriberat och tolkat deras individuella berättelser.

Vad gäller den fjärde etiska principen, nyttjandekravet, informerades respondenterna om att studiens inspelningar, transkriberingar och annat material ska enbart vara tillgängligt för studiens författare. Efter färdigställandet av studien kommer allt empiriskt material att raderas och kasseras eftersom materialet endast avsågs att användas för forskningsändamålet.

5. Resultat och Analys

I detta avsnitt kommer material från intervjuerna att redovisas och därefter analyseras. Empiriska materialet har lett till framtagandet av fyra olika teman. De fyra olika temana lyfter hur respondenterna talar om ras, hur de upplever att det innebär att vara ”svensk”, deras egna upplevelser av rasifiering och hur ett mellanförskap har kunnat identifieras.

5.1 Att tala om ras

Vid frågan om hur respondenternas uppväxt var i relation till rasifiering framkom det att talan om ras och kategorisering baserat på utseende talades om mindre i yngre ålder. En respondent berättade:

Jag känner faktiskt att jag var lite skyddad av sånt här, för att när jag växte upp så var det alltid om det här med jämlikhet. Men sen när jag växte upp och blev tonåring så kunde jag höra lite såhär att ... lite mot svarta och så, lite rasism där och då reagerade jag ju och bara, men asså va? Vad säger ni? Vad är detta? Så jag var ju skyddad. Jag var jättemycket skyddad från detta när jag var barn, känner jag. (Respondent F 2023)

Flera av respondenterna delade samma känslor och lyfte att deras föräldrar inte pratade om den befintliga fördelningen som ett sätt att skydda dem från den befintliga diskrimineringen och marginaliseringen som sker i samhället. Tre av sex respondenter lyfte vidare att området de bodde i påverkade även om de talade om fördelningen. Respondent T (2023) berättade att folk som invandrar, ville bosätta sig där för att man kände en trygghet, en tillhörighet. Så alla ville bosätta sig där borta. Problemet blir bara att komma ut. Flera av respondenterna berättar om att de bodde i invandrantäta områden och att många valde att flytta dit då de kände en gemenskap och trygghet, samt att sannolikheten för att utsättas för diskriminering minskade. Det som framgår från respondenterna gällande talan om ras skiljer sig från vad De los Reyes & Molina (2002) lyfter, där de menar att man inte talar om ras på grund av rädslan för återupplivandet av den urtida rasismen. Respondenterna framförde istället att de inte talade om ras, eller fördelningen, då deras föräldrar ville skona dem från en verklighet där man behandlas annorlunda baserat på sitt utseende och bakgrund. Respondenterna lyfte vidare i intervjuerna att man inte talade om ras, inte för att det inte fanns, utan snarare för att man befann sig i ett område där man inte utsattes för mycket diskriminering och där det inte fanns en tydlig fördelning. Respondent T (2023) berättade att det fanns faktiskt inga svenskar där borta, man levde i sin bubbla och man existerade i sin bubbla. Däremot framkommer det från respondenterna att de först började tala om ras, och fördelning, när de blev äldre och kom till gymnasiet där de upplevde en verklighetschock. En av respondenterna berättade:

Min första... vad ska man säga?... chock... var väl egentligen när jag gick i gymnasiet... för jag gick ju i [grundskolan] i [bostadsområde i Malmö] och sen [bostadsområde i Malmö]. Och där var det väldigt blandat... det var svenskar, icke-svenskar, allt möjligt – så där märkte man inte av det. Men sen när jag började på gymnasiet och gick på [gymnasieskolan] så fick jag en chock... eller en käftsmäll kan man ju säga. Det var ju basically bara svenskar... och jag hade inte alls kommit ut i den verkliga världen. (Respondent P 2023)

Chocken som respondenterna beskriver kan beskrivas som en konsekvens av att inte tala om ras och den befintliga fördelningen av ”svenskar” och ”icke-svenskar”. Konsekvensen kan kopplas till Hübinette et.al (2012) påstående vad gäller undvikandet att tala om att ras och att människor kategoriseras, vilket är ett problem som osynliggör de individer som diskrimineras och där rasism sker baserat på individers utseende och bakgrund. Respondenterna skyddades av sina föräldrar och av området de bodde i. Däremot, genom att inte tala om att människor ses som antingen ”svenska” eller ”icke-svenska”, blev respondenterna omedvetna om att andra behandlar dem annorlunda baserat på deras utseende och bakgrund. Det är som respondent P (2023) berättade, att det negativa var när bubblan sprack och den medföljande chocken när de plötsligt upplevde att de sågs som avvikande. Därmed, genom att undgå problemet om fördelningen, skapades ett nytt problem vilket innebar att individerna inte blev förberedda på den verklighet de senare skulle stöta på.

Lopéz (1994) lyfter rasbegreppet och hur det sedan tidigare funnits en fördelning mellan grupper baserat på visuella markörer, något som kan kopplas ihop och analyseras med hur talan om ras förekommer mindre bland respondenterna i ung ålder. Föräldrarna skyddade respondenterna från verkligheten, vilket tyder på att föräldrarna har sedan tidigare en uppfattning om att det finns raser eller att det sker en fördelning av människor baserat på kroppsliga markörer. Vidare lyfter Lopéz (1994) att en fördelning av individer är beroende av tid och plats. Respondenterna berättade att eftersom de växte upp i ett invandrartätt område, utsattes de inte av rasifiering. Detta då de befann sig runt andra individer med liknande utseende och kultur som gav dem känslan av en gemenskap. Respondenterna berättade att om de istället hade bott i ett annat område med en mer blandad befolkning, eller med en tydligare fördelning av individer baserat på härkomst, hade det eventuellt påverkat deras uppväxt. Respondent P (2023) berättar att chocken

troligen hade minskat men att man som individ troligen hade stött på mer passiv-, smyg- eller direkt rasism.

Den upplevda chocken som respondenterna betonade är vad som fick dem att börja prata om ras och rasifiering. Utifrån Miles (1989) kan vi tolka detta som att rasifiering är en process där människor kategoriseras baserat på fenotypiska utseendedrag som tillförts social mening. Respondenterna berättade hur de betraktades som avvikande när de kom till gymnasiet där det fanns en större majoritet av ”svenskar”, där respondenternas fenotypiska utseendedrag sedan tidigare tilldelats en social mening som innebar att de betraktades som ”icke-svenskar”. Vidare går det att argumentera utifrån Miles (1989) att detta synliggörs mer då grupperna ställs mot varandra. Detta blir tydligt i vår studie där respondenterna märkte av rasifieringen när de väl kom till en plats där man inte hade samma utseende och kultur som majoriteten.

5.2 Innebörden av att vara ”svensk”

5.2.1 De visuella och verbala markörerna

Strävan efter att vara ”svensk” är något som sker för att undvika risken att avvika från majoritetsbefolkningen i samhället. Det redovisas i tidigare forskningsresultat att människor som invandrat till Sverige välkomnas där samma rättigheter ges men endast om de tar del av de befintliga normer och värderingar som finns i samhället (Dahlstedt & Vesterberg 2016). Det framkommer från det insamlade empiriska materialet att om respondenterna inte anammar normer och värderingar eller har utseendedrag och egenskaper som avviker, blir de sedda som ”icke-svenskar”. Därav skapas två distinkta motpoler: ”svensk” och ”icke-svensk”, som delar befolkningen i Sverige. Men vad är det som identifierar en ”svensk” och vad innebär det att vara ”svensk”? Vid frågan om vad som identifierar en individ som ”svensk” eller ”icke-svensk”, framkommer det av respondenterna en gemensam nämnare: utseendet. En av respondenterna berättade:

Ja asså det första man tänker på så klart är ju hårfärg, ögonfärg, hudfärg... Det är väl egentligen dem mest... det är det som syns mest tänker jag och det är ju det som gör ju, ja, hur man ser ut, så... (Respondent P 2023)

Mattsson (2005) belyser på samma vis vad gäller definitionen av ”svensk”, där hon menar att utseendet blir avgörande för att någon ska betraktas som ”svensk”. Om individerna inte tillhör det ”svenska” utseendet blir de kategoriserade som avvikande (ibid.). Respondent Ö (2023) lyfter att färgen ens hud har är det första som avgör om man är avvikande, vilket är något som flera av respondenterna delar uppfattning om. De kroppsliga markörerna som identifierar en ”svensk” är, enligt respondent P (2023):

...etniskt svenska, så är det ju oftast ljushyade, ganska ljust hår. Asså jag menar det finns säkert svenskar med svart hår o så så klart. Det är det första man tänker på när man tänker en svensk. O ja, då blir det ju att det blir motsatsen – på andra hållet – icke svenskar är ja, tvärtom. (P 2023)

Uppfattningen om ”svenskheten” delas av flera respondenter som menar att vitheten är det som identifierar en ”svensk”. Det kan bero på det Arbouz (2017) belyser, att vara ”svensk” i nutida Sverige är fortfarande starkt förknippat med vithet, ljus hud, blont hår och blåa ögon. Men de visuella och fysiska markörerna var inte de enda avgörande aspekterna för om någon ansågs vara ”svensk” eller inte. Respondenterna lyfte även att namnet och sättet man talade på hade en inverkan på om någon ansågs vara ”svensk” eller inte. Respondent T (2023) berättar även att rösten påverkar uppfattningen i kombination med det ”icke-svenska” namnet. Respondenterna menade att om de hade ett namn som inte ansågs vara ”svenskt”, vare sig om det var ett för- eller efternamn, betraktades de som avvikande. Förekom det en utländsk brytning blev de även direkt associerade med att vara ”icke-svenskar”, vilket även belyses av Knocke (2000) som menar att individers dialekt och namn är en tillräcklig markör för att individen ska riskera att exkluderas. Vidare lyfte respondenterna att att vara ”svensk” innebär vissa specifika karaktärsdrag samt att svenskar även värdesätter vissa egenskaper i livet. En återkommande egenskap bland intervjuerna var att svenskar värdesätter sitt privatliv. Respondent F (2023) berättade;

...egenskaper för svenskar är mycket privatliv, ditt privatliv är privat. Man behöver inte prata mycket om det och folk frågar inte heller mycket om det. Medan från den kultur jag är ifrån, så är det mycket, att alla vet allt om alla.

Flera av respondenterna ansåg inte bara att en ”svensk” var någon som värdesatte privatlivet men även någon som var konflikträdd och där ”icke-svenskar” var mer ”raka” i samtalen.

Skillnaden som framkom var snarare en reflektion av två kulturer som krockar, där olika värderingar och normer skiljer sig. Därmed lyfter flera respondenter att skillnaderna i värderingar och normer utgör en svårighet att integreras i det svenska samhället. Resonemangen från respondenterna liknar det Dahlstedts och Vesterbergs (2016) uppmärksammade avseende att höga krav ställs på individer med utländsk bakgrund att anamma de rådande svenska värderingarna och normerna för att betraktas som en del av samhället. Flera av respondenterna menar att man är "svensk" om man är född i Sverige och delar de rådande svenska värderingarna. Detta kan förklaras av vad Hübinette et.al (2012) lyfter att ras synliggör ett normsystem som reglerar relationerna mellan olika grupper.

Miles (1989) menar att rasifiering är en process där fenotypiska utseendedrag tillförs social mening. Det framkommer av respondenternas utsagor att de inte bara tillskriver utseendedrag till grupperna, men även egenskaper. Respondenterna tillskrev "svenskarna" utseendedrag som ljus hy och blont hår och där "icke-svenskar" beskrevs ha mörkt hår och mörkare hud. Desto ljusare hud, hår- och ögonfärg man hade ökade sannolikheten att man betraktas som "svensk". Däremot berättar respondenterna att deras uppfattningar om innebörden av att vara "svensk" påverkades av det som ansågs vara avvikande av andra i samhället. Vidare uppmärksammade respondenterna att de själva blivit tillsagda av andra i samhället att deras utseendedrag var avvikande. Det går att argumentera utifrån både Lopéz (1994) och Miles (1989) teorier om ras som en social konstruktion, att respondenternas upplevelser är en reflektion av deras interaktion med andra individer i samhället. Respondenternas förståelse och bild av andra individer framförs av olika raser där "svenskar" och "icke-svenskar" besitter olika visuella, verbala markörer och egenskaper. Däremot går det att förstå, att dessa markörer och egenskaper inte är biologiskt grundade utan socialt konstruerade genom interaktion med andra. Det finns ingen biologisk gen eller kluster av gener som kan säga att respondenterna är "svenskar", däremot framförs de sociala meningarna som en verklighet för respondenterna. Samtidigt går det att argumentera utifrån Miles (1989) att rasifieringsprocessen är dubbelriktad, det är inte endast en part som är ansvarig utan båda parter är delaktiga i rasifieringsprocessen.

5.2.2 Tillhörighet är komplext

Flera av respondenterna lyfte under intervjuerna, att ens tillhörighet är komplext och beror på mer än bara utseendet. Respondent W (2023) berättade:

Jag tänker inte svenskar på det sättet liksom... utan som att ja... alla är svenskar i Sverige om de vill identifiera sig som svenskar. Så det är mer upp till dig, tänker jag.

Respondenterna lyfte i intervjuerna att individens kroppsliga utseende inte ska ha någon påverkan på om de vill identifiera sig själva som ”svenska”. Denna idé som respondenterna framför lyfter fokuset från kroppsliga markörer och skillnader mellan människor till hur individen egentligen känner. Tre av respondenterna berättade i intervjuerna att de identifierade sig som ”svenska” baserat på hur länge de hade bott i Sverige, om de var födda i Sverige, sättet det tänkte på och om de hade anammat de rådande svenska värderingarna och normerna. Något som även lyfts av Creese (2019) där han menade att individer baserar sin tillhörighet på fler aspekter än endast utseendet.

Två av respondenterna belyste även att sättet att tänka på ”svenskar” och ”icke-svenskar” som motsatser bör ändras. En av de två respondenterna berättade:

Nej, jag tycker inte man kan sätta det i ett motsatsförhållande, utan icke-svensk är just att du har en annan tillhörighet i olika sfärer, olika kategorier, precis som jag sa tidigare, att du kan sätta dig i det facket att du känner att du tillhör något annat än svensk absolut, men motsatsförhållanden? Nej. (Respondent L 2023).

De två respondenterna menar att det ligger ett problem i att tala om ”svenskar” och ”icke-svenskar” som två dikotomier. De lyfte vidare i intervjuerna att även om det finns en generell uppfattning om att ”svenskar” ser ut såhär eller gör såhär, innebär det inte att alla är så, precis som med de individer som inte beskriver sig som ”svenska”. Respondenterna menar att det inte går att se det som ”svart och vitt”, vilket innebär att om en individ inte automatiskt har all karaktäristika som definierar en ”svensk” betyder det inte per automatik att individen ska betraktas som ”icke-svensk”.

Respondenterna lyfte att de är medvetna om att det finns generella uppfattningar om vad det innebär att vara ”svensk”, men att identifieras som ”svensk” beror på mer än endast utseendet. Det går att argumentera utifrån Miles (1989) teori att respondenterna tillför nya sociala meningar till vad som kan definieras som ”svenskt”, exempelvis att en individ är ”svensk” om de vill identifiera sig som ”svensk” eller att en individ är ”svensk” om de tänker på svenska när de sover. Vidare belyser Miles (1989) att rasifiering utgör två grupper som förblir beroende av varandra. Det redovisas i analysen att respondenterna ställer grupperna i motsatsförhållanden, vid beskrivandet av vad det innebär att vara ”svensk”. Det går vidare att argumentera utifrån Lopéz (1994) teori att detta sker då raser överlappar varandra och där de inte bara är beroende av varandra utan endast kan förstås i relation till varandra, vilket förklarar respondenternas svårighet att tala om en grupp i isolering. Däremot lyfte två respondenter att den typen av tankesätt bör förändras.

Men förändringen kan bli svår då rasifieringsprocessen ofta baseras på motsatsförhållanden. Ett eventuellt steg för att förändra tankesättet skulle kunna vara att det som anses vara avvikande från det ”svenska” inte ska ses som ”icke-svenskt” utan snarare som en variation av vad det innebär att vara ”svensk”. Liknande argument redovisades i tidigare forskning av Törngren (2020) som menade att även om individer identifierar sig som ”svensk” innebär det inte att de håller med om att det finns två motpoler, snarare att de utvidgar vad det innebär att vara ”svensk”.

5.3 Upplevelser av rasifiering

Vid frågan om vad det innebär att vara ”svensk” framkommer det under intervjuerna att respondenterna har blivit diskriminerade baserat på deras visuella och verbala markörer, vilket har haft en påverkan på deras inkludering. Vidare berättade respondenterna hur de agerade för att undvika vissa situationer. Respondent T (2023) berättade:

Men jag upplever det som att det är ganska svårt att ta sig in i den svenska sfären och jag är inte accepterad - och jag vet inte varför, känner jag när jag har pluggat med folk, hängt med folk, försökt ta kontakt med folk... Det blir... man får ingen respons, man blir lite ställd åt sidan. (Respondent T 2023)

Flera av respondenterna delade känslan av att det var svårt att komma över gränsen och bli betraktad som en del av samhället. Respondenterna berättade att utseendet hade en stor påverkan och hindrade dem från att ses som en del av det svenska samhället. En av respondenterna (T 2023) lyfte en anekdot där hen på grund av sitt utländska utseende, upprepade gånger blivit tvungen att visa sin studentlegitimation, medan de som inte hade avvikande utseendedrag inte behövde visa en giltig studentlegitimation. Liknande exempel belyses i tidigare forskning av Osman et al. (2020) där individer diskrimineras baserat på deras hudfärg i flera olika sociala miljöer.

Det redovisas i tidigare avsnitt att individerna inte bara diskrimineras baserat på de visuella markörerna, men även de verbala. Flera av respondenterna berättade att deras dialekter ansågs vara avvikande från mängden, samt att vissa dialekter ansågs vara mindre värda i förhållande till andra dialekter. En respondent berättade:

...det hörs när du kommer in och där tror jag också... och det är rätt hemskt egentligen, när jag tänker efter... för om du bryter på ehm... [västeuropeiskt] så är det charmigt... men om du bryter på på något annat språk [slaviskt] ... ja då blir det lite så här, mmmhmm jaaa... det är ju liksom att det är ... för det är ju ofta... att det aldrig är någon som har rynkat på näsan åt nån som bryter på franska, utan snarare, oj oj oj en fransyska. (Respondent W 2023)

Flera av respondenterna lyfte i intervjuerna att synen på hur man talar inte enbart orsakade känslor av obehag, men även att de upplevde att de behövde ändra sättet de talade på för att undvika exkludering. Respondent P (2023) berättade att när de började på gymnasiet så kunde de inte tala som hen tidigare gjort och upplevde att de behövde ändra på deras sätt att tala för att vara på "de andras" nivå.

Men den största svårigheten med att ha ett avvikande utseende, dialekt eller namn, var enligt respondenterna vid arbetssökandet. En respondent förklarade att:

...jobbmässigt måste jag ändå säga att det ändå på något sätt har stoppat mig från att få vissa grejer.. och det är ju mest för att när man skickar in ett CV så har man bara ett för- och efternamn... (Respondent P 2023)

Flera av respondenterna lyfte i intervjuerna att problemet var att ta sig vidare i rekryteringsprocessen och komma till en intervju. Tre av respondenterna berättade även under intervjuerna att om valet stod mellan dem och en person med ett svenskt namn från ett ”finare” område, valdes personen med det svenska namnet framför någon med motsatsen. Svårigheterna vid arbetssökandet har belysts i tidigare forskning av Knocke (2000) som menar att namn och dialekt påverkar om huruvida individerna med utländsk bakgrund fick arbetet eller inte. Däremot lyfter respondenterna något annat som inte belyses av Knocke (ibid). Respondenterna berättade att de på grund av deras utländska namn valt att undvika att nämna sitt efternamn när de träffar andra i yrkeslivet. Detta för att undvika annorlunda bemötande baserat på förutfattade meningar och stereotyper kopplade till det ”utländska” namnet.

Utifrån Miles (1989) teori om rasifiering går det att se att respondenternas fenotypiska utseendedrag och egenskaper har tillförts social mening, som exkluderar respondenterna från andra i svenska samhället. Deras hud- och hårfärg blir betraktat som något negativt, vilket orsakar att andra individer väljer att distansera sig från dem. Det går även att uppmärksamma att dialekter även tillskrivits social mening, där vissa dialekter anses vara ”charmiga” och andra ses som mindre värda. Därmed går det att argumentera utifrån rasbegreppet (Lopéz 1994), att olika sociala raser finns sedan tidigare, med egenskaper som definierar dem och där dessa egenskaper klassificeras. ”Svenskar” eller ”icke-svenskar” klassificeras, där respondenterna framför att olika aspekter som ses som ”svenska” är bättre än det som anses vara ”icke-svenskt” eller ”de andra”. Resonemangen som respondenterna för kan liknas vid exempel i tidigare forskning av Neergaard (2018) där han uppmärksammar att skapandet av ”de andra” är ett sätt att utöva en maktposition. Det går utifrån rasbegreppet att se liknande i uppdelningen mellan vita och svarta, där den ena gruppen ansågs vara överlägsen ”de andra”.

5.4 Mellanförskap

Respondenterna framför en tydlig fördelning mellan ”svenskar” och ”icke-svenskar” som skapar ett ”vi och dem”. Däremot är det inte bara dessa grupper som existerar i samhället. Mycket fokus läggs på de två motpolerna och väldigt lite på det som inte definieras som ”svenskt” eller ”icke-svenskt”. Mellan motpolerna finns ett helt spektrum med individer som inte känner tillhörighet till något av motpolerna, som beskriver sig som ”både och” och de som känner

tillhörighet till en av motpolerna men där deras känsla av tillhörighet inte erkänns av andra individer. En respondent berättade:

Jag tror att man ser direkt att man är [från ett annat land], de ser direkt att jag inte är även om jag inte känner mig svensk. (Respondent Ö 2023).

Flera av respondenterna berättade att de känner tillhörighet till en kultur eller nationalitet men att andra individer inte ser dem på det sättet de själva väljer att identifiera sig. Detta sker bland respondenterna som valt att identifiera sig som ”svenska”, men även bland de som valt att inte identifiera sig som ”svenska”. Det framkommer från intervjuerna att det som anses avgöra om en individ ska identifieras som ”svensk” eller inte är deras kroppsliga markörer och den sociala mening som tillskrivits det. Respondenterna kunde känna en stark tillhörighet till sin kultur och religion, men blev trots det kategoriserade baserat på deras utseende, där andra individer inte delade samma uppfattning som respondenterna. Resonemanget som lyfts av respondenterna liknar vad Creese (2019) och Törngren (2020) påstår vad gäller individers tillhörighet och hur andra individer väljer att kategorisera någon baserat på utseende utan att ha någon kännedom om vad individen själv identifierar sig som. Tre av sex respondenter berättade i intervjuerna hur detta orsakade en identitetskris, där respondenternas tillhörighet ifrågasattes baserat på vad andra såg och tänkte om en. En respondent berättade:

Ja asså, jag menar, jag själv har ju hamnat i det dilemmat många gånger, speciellt när man åker och hälsar på, ja men kusiner och släktingar i mitt fall, [annat land än Sverige]. Där är det ju, amen svensken är på besök och tyvärr, så ses jag ju inte som svensk i Sverige. Utan här är jag ju [icke-svensk]. Så jag själv hamnar ju ofta i det här mellanläget, på något sätt. Att man är inget av det och både och, ja... (Respondent P 2023).

Flera av respondenterna delar samma känsla av att inte bli accepterad och sedd som en del av samhället oavsett vart man var. I Sverige anses de inte vara helt ”svenska” och när de hälsar på familj och släkt utomlands ansågs de istället som ”svenska”. Det är något som stämmer överens med Jagne-Sorreau (2019) uppmärksammande avseende att individerna exkluderades från släkten för att de ansågs vara för ”svenska”. Oavsett vart respondenterna vände sig kunde de inte känna tillhörighet, vilket fick dem att ständigt befinna sig i ett mellanförskap. Känslan belyses av flera författare i tidigare forskning som menar att individerna oavsett hur de identifierar sig och vilken

tillhörighet de känner, överensstämmer det inte med samhällets kollektiva syn (Osman et.al 2020 ; Creese 2019 ; Getrich 2013). Däremot utvecklade respondenterna resonemanget, där de berättar att i Sverige exkluderades de baserat på deras utseende, och av släkten blev det istället normerna, värderingarna och beteendet som var avgörande för exkluderingen. Vidare berättade respondenterna att för att de skulle känna tillhörighet behövde de kämpa hårdare för att passa in och bli accepterade. En respondent berättade:

Min pappa sa alltid, ger din kompis 50%, ska du ge 100%. Ger din svenska kompis 100%, ska du ge 200%. För att vara på samma nivå, det är så vi är upp vuxna. Förstår ni vad jag menar? Det blir en automatisk grej som vi lärt oss sedan vi var små. Du kommer aldrig bli accepterad annars, du måste göra det. Det är också det som har gjort att man har varit försiktig för att göra fel. Asså följt reglerna verkligen, jag har vänner som är helsvenska som kan fuska med smågrejer men jag hade aldrig fått för mig att göra det. Aldrig, för blir jag tagen så är jag körd, allt jag har gjort kommer att saboteras. (Respondent Ö 2023).

Men känslan av att ha en bakomliggande press är inte den enda känslan som dyker upp, det framgår även en sorg. Respondent Ö berättade:

...oavsett hur mycket svensk jag vill vara, så kommer jag aldrig att bli sedd som en svensk. Det är det som är sorgligt i det här sammanhanget, man kommer aldrig bli sedd som den man vill på grund av utseendet.

Känslan delas av fler respondenter, som menar att oavsett om man kommer över gränsen, oavsett om man presterar dubbelt så hårt som gemene man, oavsett om de tar del av alla värderingar och normer, oavsett om de gör allt det en ”svensk” ska göra kommer det aldrig anses vara tillräckligt för att bli betraktad som ”svensk”. Ens utseende kommer alltid ha en inverkan på deras identitet. Utifrån Hübinette et.al (2012) går det att argumentera att oavsett vad respondenterna väljer att identifiera sig som finns det redan förutfattade meningar kring utseendedrag och där människor sedan tidigare kategoriserats och klassificerats.

Det går att tolka utifrån Lopéz (1994) och Miles (1989) teorier att rasbegreppet talar om att människor har sedan tidigare delats in i olika ”raser” och rasifieringen talar om den process som

kategoriserar människor, genom tillförandet av social mening till vissa fenotypiska utseendedrag. Däremot belyser inte teorierna att det finns individer som hamnar mellan grupperna, i det så kallade ”mellanförskapet”. I den här studien kan det konstateras att det var en tidsfråga innan individer började hamna mellan de tidigare nämnda motpolerna ”svensk” eller ”icke-svensk” och hur det resulterar i att individer upplever en avsaknad av tillhörighet. Att flera av respondenterna hamnar i ett mellanförskap beror på mer än bara utseende och egenskaper. Respondenterna framför att det handlar om hur de känner, vilket går bortom rasbegreppet och rasifiering.

6. Avslutande diskussion

Studiens första frågeställning syftade till att undersöka hur individer med utländsk bakgrund upplever och använder rasbegreppet. Det framkommer i det empiriska materialet att respondenterna inte direkt talat om ras i ung ålder. Det uppmärksammas även en anmärkningsvärd skillnad från tidigare forskning där forskare som de los Reyes & Molina (2002) hävdade att man inte talat om ras på grund av en rädsla att återbringa en urtida rasism. Studiens resultat pekar istället på att respondenterna inte talat om ras i samband med deras uppväxt då det inte förekommit något behov av det. Detta eftersom de vuxit upp i invandrartäta områden där majoritetsbefolkningen var de som betraktades som ”icke-svenskar”. Det bildades istället en gemenskap baserat på individernas liknande bakgrunder. Respondenterna uppger att de haft en bra uppväxt och att de inte stötte på rasbegreppet eller rasifiering. Det var först i senare ålder i samband med att de skulle börja gymnasiet som det kunde uppmärksammas att deras ”utländska” bakgrund var avvikande från resten av gymnasieklassen och det uppstod en ”verklighetschock”. Däremot framkommer det även att ”verklighetschocken” mest troligen berodde på att föräldrarna ville skydda och skona barnen från en värld där individer rasifieras och diskrimineras på grund av deras ”utländska” bakgrund. Föräldrarnas omsorg skyddade barnen i ung ålder och gav dem därmed en trygg uppväxt.

Gällande studiens andra frågeställning om vilka upplevelser individer med utländsk bakgrund har avseende innebörden att vara svensk, framkom det att innebörden av att vara svensk skiljer sig åt bland respondenterna, och sättet att resonera kring det. Visserligen framkommer det från

flera av respondenterna, att de är samstämmiga avseende vad som karaktäristiskt kännetecknas som ”svenskt”, vilket var den vita huden, blonda håret och de blåa ögonen. Synsättet på hur en ”svensk” ser ut stämmer även överens med Arbouzs (2017) & Mattssons (2005) definition av det stereotypa ”svenska” utseendet. Utöver att vara samstämmiga över det ”svenska” utseendet, delade flera av respondenterna även åsikter rörande att den som är ”svensk” har anammat de rådande svenska värderingarna och normerna. Vidare kunde definitionen av vem som är ”svensk” även bero på antalet år som någon bott i Sverige eller att ”svenskheten” baseras på om någon är född i Sverige eller ej. Resonemangen som fördes av respondenterna liknade resonemang som förts tidigare av Dahlstedt och Vesterberg (2016) samt Creese (2019), där både forskarna och respondenterna anser att individens tillhörighet inte enbart baseras på deras utseende. Ytterligare i samband med att respondenterna skulle beskriva innebörden av att vara svensk, framkom det att respondenterna ställde ”svensk” i motsatsförhållande till vad det innebär att vara ”icke-svensk”. Därmed hade respondenterna svårighet att tala om ”svensk” i isolering från ”icke-svensk”.

Det framkom även från det empiriska materialet att två av respondenterna ställde sig kritiskt till tankesättet som råder vid definierandet av vem som är ”svensk” eller ”icke-svensk”, och att det baseras på ett motsatsförhållande. De menade att tankesättet behöver förändras, vilket kan bli svårt. Men ett eventuellt steg för att förändra tankesättet skulle kunna vara att det som anses vara avvikande från det ”svenska” inte ska ses som ”icke-svenskt” utan snarare som en variation av vad det innebär att vara ”svensk”. Resonemanget kunde liknas vid Törngrens (2020) resonemang att det krävs en utvidgning kring innebörden av att vara ”svensk”.

Avseende studiens tredje frågeställning om hur individer med utländsk bakgrund upplever sin sociala inkludering i samhället i relation till rasifiering, framkom det ett flertal faktorer som gav konsekvenser för respondenternas inkludering i samhället. Respondenterna framförde att de diskriminerades baserat på visuella och verbala markörer och hur det i sin tur påverkade deras möjligheter att inkluderas i samhället. Respondenterna kunde uppmärksamma, inte enbart hur ett ”utländskt” utseende kunde påverka deras bemötande, utan även andra faktorer som den språkliga dialekt kunde anses som ”utländska” och avvikande vilket resulterade i ett annorlunda bemötande. Två intressanta aspekter kunde identifieras i samband med analysen, dels rörande att olika språkliga dialekter bland ”icke-svenskar” var betraktade på olika sätt. Detta eftersom

respondenterna framförde att de kunde uppmärksamma att det råder olika föreställningar om olika språkliga dialekter där vissa språkliga dialekter kunde betraktas som ”charmiga” och andra hade mer negativa associationer. Vidare framförde även studiens resultat att ett ”utländskt” namn påverkade respondenterna i olika utsträckning, liknande till vad Knocke (2000) belyste, att namnet kunde avgöra om individen fick ett arbete. Däremot kunde respondenterna utvidga resonemanget, där de i yrkeslivet valde att inte nämna sitt efternamn på grund av en oro för att stereotyper och förutfattade meningar skulle påverka deras arbetet.

En annan konsekvens som uppmärksammas av respondenterna var känslan av att befinna sig mellan de två motpolerna ”svensk” och ”icke-svensk”. Liknande belyses av Osman et.al (2020), Creese (2019), Getrich (2013), Jagne-Sorreau (2019) och Törngren (2020), att individerna oavsett hur de identifierar sig och vilken tillhörighet de känner, överensstämmer det inte med samhällets kollektiva syn. Däremot utvidgar respondenterna resonemanget, där de berättade att de behövde ge dubbelt så mycket för att komma över gränsen och tillhöra en motpol.

Slutligen, vore det intressant att bedriva vidare studier avseende vissa resultat som presenterats. Bland annat lyftes det tidigare i diskussionsdelen hur innebörden av att vara ”svensk” behövde utvidgas utöver de rådande motpolerna ”svensk” och ”icke-svensk”. Att utvidga innebörden skulle kunna vara en strategi att motverka upprätthållandet av rasifiering men även för att belysa problemet med mellanförskap och även åtgärda problemen som uppstår i samband när individers tillhörighet ifrågasätts. Det är av tonvikt att framföra dessa upplevelser och känslor, där innebörden av att vara ”svensk” kan utvidgas. Att vara ”svensk” ska inte vara bundet till individens bakgrund eller utseende, det ska vara individuellt, där alla som bor i Sverige och vill identifiera sig som ”svenska” ska få utrymme att kunna göra det. Ämnet mellanförskap uppmärksammas därför inte tillräckligt mycket inom forskning. Därav behöver mer forskning bedrivas kring mellanförskap, eftersom studier som den här visar att rasbegreppet och rasifiering inte är tillräckligt för att kunna analysera fenomenet mellanförskap. Rasbegreppet och rasifieringen talar om de visuella och verbala markörerna medan mellanförskap talar om ett känslotillstånd. Därav kan begreppen hjälpa oss att förstå varför individer hamnar i ett mellanförskap, men inte vid förståelsen av deras känslor.

7. Referenslista

1. Arbouz, Daphne. (2017). Multirasial identitet på tvärs med den svenska vithetens rasiala inramning. I: Tobias Hübinette (red.) *Ras och vithet: Svenska rasrelationer i går och idag*. Lund: Studentlitteratur AB. Upplaga 1.
2. Arbouz, Daphne. (2012). Vad betyder det att inte känna sig hemma där man är född och uppvuxen? Om mellanförskap i dagens Sverige. I: Tobias Hübinette, Helena Hörnfeldt, Fataneh Farahani & René León Rosales (red.). *Om ras och vithet i det samtida Sverige*. Botkyrka: Mångkulturellt Centrum.
3. Braun, Virginia. & Clarke, Victoria. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*. Vol. 3: 77-101.
4. Bryman, Alan. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber AB.
5. Calmore, John O. (1992). Critical Race Theory, Archie Shepp, and Fire Music: Securing an Authentic Intellectual Life in a Multicultural World. *Southern California Law Review*. Vol. 65(5). 2129-2230.
6. Creese, Gillian. (2018). "Where are you from?" Racialization, belonging and identity among second-generation African-Canadians. *Ethnic and Racial Studies*. Vol. 42(9): 1476-1494.
7. Dahlstedt, Magnus. & Vesterberg, Viktor. (2016). Citizens in the making: The inclusion of racialized subjects in labour market projects in Sweden. *Scandinavian Political Studies*. Vol. 40(2): 228-256.
8. Ds 1999:48. *Begreppet invandrare användningen i lagar och förordningar*. <https://www.regeringen.se/contentassets/bba1c052858f42499b1e397f91ce18ad/begreppet--invandrare--anvandningen-i-lagar-och-forordningar/>
9. Eldén, Sara. (2020). *Forskningsetik - Vägval i samhällsvetenskapliga studier*. Lund: Studentlitteratur AB.
10. Fangen, Katrine. (2010). Social exclusion and inclusion of young immigrants. *Young – Nordic Journal of Youth Research*, Vol. 18(2): 133–156.
11. Getrich, Christina M. (2013). "Too bad I'm not an obvious citizen": The effects of racialized us immigration enforcement practices on second-generation Mexican youth. *Latino Studies*. Vol. 11(4): 462-482.

12. Grönkvist, Hans. (2006). Ethnic Enclaves and the Attainments of Immigrant Children. *European Sociological Review*. Vol. 22(4): 369–382.
13. Hammerstedt, Mats. (2019). Utrikes födda etablering på arbetsmarknaden – en viktig fråga för välfärdens finansiering. *Socialvetenskaplig Tidskrift*, Vol. 26(3–4): 241–256.
14. Hübinette, Tobias., Thörnfeldt, Helena., Farahani, Fataneh. & Rosales, René León. (2012). Om ras och vithet i det samtida Sverige. Inledning. I: Tobias Hübinette, Helena Hörnfeldt, Fataneh Farahani & René León Rosales (red.). *Om ras och vithet i det samtida Sverige*. Botkyrka: Mångkulturellt Centrum.
15. Jagne-Sorreau, Maïmouna. (2019). Att vakna upp som sueddi – Om mellanförskap och rap. *Nordisk Poesi: Tidsskrift for lyrikkforskning*, Vol. 4(1): 43–60.
16. Knocke, Wuokko. (2000). Integration or Segregation? Immigrant Populations Facing the Labour Market in Sweden. *Economic and Industrial Democracy*, Vol. 21: 361–380.
17. Lopéz, Ian F. Haney. (1994). The Social Construction of Race. I: Richard Delgado (red.). *Critical Race Theory - The Cutting Edge*. Philadelphia: Temple University.
18. Mattsson, Katarina. (2005). Diskrimineringens andra ansikte – svenskhet och ”det vita västerländska”. I: Paulina de los Reyes & Masoud Kamali (red.). *SOU 2005: 41. Bortom Vi och Dom: Teoretiska reflektioner om makt, integration och strukturell diskriminering*. 139–158.
19. May, Tim. (2013). *Samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur AB.
20. Miles, Robert. (1989). *Racism*. London: Routledge.
21. Molina, Irene. & de los Reyes, Paulina. (2002). Kalla mörkret natt! Kön, klass och ras/etnicitet i det postkoloniala Sverige. I: Irene Molina, Paulina de los Reyes & Diana Mulinari (red.). *Maktens olika förklädnader - Kön, klass och etnicitet i det postkoloniala Sverige*. Stockholm: Atlas Bokförlag AB.
22. Neergaard, Anders. (2018). Klasssamhällets rasifiering i arbetslivet. *Katalys: Klass i Sverige*. No. 53(14). 1-44.
23. Osman, Fatumo., Mohamed, Abdikerim., Warner, Georgina. & Sarkadi, Anna. (2020). Longing for sense of belonging - Somali immigrant adolescents experiences of their acculturation efforts in Sweden. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being*, Vol. 15 (2): 1-13.

24. Tjora, Aksel. (2012). *Från nyfikenhet till systematisk kunskap*. Lund: Studentlitteratur AB.
25. Trondman, Mats. (2006). Disowning knowledge: To be or not to be “the immigrant” in Sweden. *Ethnic and Racial Studies*, Vol. 29(3): 431-451.
26. Törngren, Osanami Sayaka. (2020) Challenging the ‘Swedish’ and ‘Immigrant’ Dichotomy: How do multiracial and multi-ethnic Swedes identify themselves?. *Journal of Intercultural Studies*. Vol. 41(4): 457-473.

8. Bilagor

8.1 Intervjuguide

Rasifiering och rasifierade strukturer

- Informationskravet
- Samtyckeskravet
- Nyttjandekravet
- Konfidentialitetskravet

Bakgrundsfrågor:

- Ålder:
- Könsidentitet:
- Vilket område är du uppvuxen i?
- Var bor du nu?
- Föräldrars ursprungsland:
- Utbildning:
- År på arbetsplatsen:

Tema 1 - “Svensk” och “icke-svensk”

Individ:

- Hur skulle du definiera “svensk” och “icke-svensk”?
- Vad betyder definitionen “svensk” för dig? Attribut, egenskaper?
- Vad betyder definitionen “icke-svensk” för dig? Attribut, egenskaper?
- Skulle du säga att du tillhör någon av polerna? Varför det? Vad beror det på?
- Tror du man kan vara både och, eller mitt emellan polerna?

Elev

- Tror du att andra elever och lärare delar dina synpunkter? Hur upplever dina elever definitionen av ”svensk” ”icke-svensk”?
- Hur uttrycks det “svenska” och “icke-svenska” bland barn/ungdomar?
- Upplever du att eleverna grupperar sig efter det ”svenska” och ”icke-svenska”?

Tema 2 - Integrering i samhället

Individeriktad

- Upplever du att du någonsin blivit bemött annorlunda baserat på utseende & kultur?
- Har det varit svårt att få arbete? Upplever du att din bakgrund/ditt namn påverkat din chans att få arbete?
- Hur blir du bemött av andra på arbetsplatsen? Är du “en i gänget”? Hur har det varit vid eventuellt tidigare arbetsplatser?
- Hur var det i skolan? Hur blev du bemött av andra i skolan? Lärare/elever/personal?

Elevinriktad

- Upplever du att eleverna bemöts olika baserat på utseende & kultur?
- Upplever du att det finns tydliga gruppindelningar i skolan nu? Men var det så tidigare för dig också? (Exempelvis: svenskarna hänger med svenskarna, polackerna hänger med polackerna)
- Tror du att andra individer delar dina synpunkter? Hur upplever dina elever definitionen av ”svensk” ”icke-svensk”? Hur uttrycks det “svenska” och “icke-svenska” bland barn/ungdomar?

Tema 3 – Uppväxt och Boendemiljö temanamn)

Individ

- Skulle du säga att du är uppvuxen i ett område med fler “svenskar” eller “icke-svenskar”? Varför tror du det är så? [FÖLJDFRÅGA = Är det positivt eller

negativt?]

- Hur har människor i området bemött dig? Gemenskap eller fientligt? Grannar/vänner/främmande?
- Hur har det påverkat dig att växa upp i det området/staden? Positivt/negativt? Hur kommer det sig?
- Tror du att det förekommer individer som bosätter sig i områden för att få en gemenskap med de boende i det området?

Elev

- Tror du att andra individer delar dina synpunkter? Tror du att era elever/ungdomar har liknande uppfattningar? Hur kan det yttra sig?
- Tror du att gemenskap i ett bostadsområde är viktigt för dina elever?

Tema 4 - Rasifiering i närområdet?

Individ

- Hur tänker du om att Lindängen/Rosengård har prägel som ett "särskilt utsatt område"? [Varför tror du det? Påverkas ungdomarna av prägel?] // Hur tänker du om att vissa invandratäta områden i Malmö präglas som ett "utsatta områden"?
- Hur upplever du att rasifiering och rasifierade strukturer påverkar skolan? Resurser, insatser, prioriteringar, betygssättning? (Påverka framtida möjligheter till integration?)

Elev

- Tror du att andra lärare och elever delar dina synpunkter? Hur yttras det?
- Arbetar ni på skolan med ämnet rasifiering, alternativt om diskriminering eller rasism? Vad tycker era elever om det?